ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ - ОЛИЙ БАХТ

OZBEKISTON KASABA UYUSHMALARI FEDERATSIYASI

FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN

ИШОНЧ

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

12 май, сешанба 1998 йил №55 (557)

Сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади

ТОШКЕНТДА ТЎХТАБ ЎТДИ

Расмий ташриф билан Хитой Халқ Республикасига кетаётган Болгария Республикаси Президенти Пётр Стоянов Тошкентда тўхтаб ўтди.

Аэропортда Болгария раҳбарини Ўзбекистон Бош вазири Ў.Султонов, ташқи ишлар вазири А.Комилов, пойтахт ҳокими К.Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кутиб олди.

Шу ернинг ўзида Ўзбекистон Бош вазири билан Болгария Президенти ўртасида қисқача мулоқот бўлиб ўтди. Суҳбат чоғида томонлар Ўзбекистон-Болгария муносабатларини янада ривожлантириш, икки давлатнинг савдо-иқтисодий ва маданий алоқаларини кенгайтириш билан боғлиқ, шунингдек, ўзларини қизиқтирган бошқа масалалар юзасидан фикр алмашдилар. Шу куни Болгария Республикаси Президенти Пётр Стоянов Пекинга жўнаб кетди.

/ЎзА/

Амалий ишлар ЭКО фаолиятининг асосий мезони бўлсин

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов 10-11 май кунлари ЭКО - Иқтисодий Ҳамкорлик Ташкилотига аъзо мамлакатлар давлат ва ҳукумат бошлиқларининг Бешинчи учрашувида қатнашиш учун Алмати шаҳрига ташриф буюрди. Алмати аэропортида давлатимиз раҳбарини Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоев кутиб олди.

Иқтисодий Ҳамкорлик Ташкилотини 1977 йили Эрон, Покистон ва Туркия давлатлари биргаликда ташкил этган эди. 1992 йили Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Озарбайжон ва Афғонистоннинг қўшилиши билан мазкур ташкилотнинг ҳудудий қамрови анча кенгайди, унга аъзо бўлган давлатларнинг иқтисодий, маданий соҳаларда ҳамкорлик қилиши учун қулай имкониятлар туғилди.

Шу ўринда айтиш лозимки, Президент Ислом Каримов доимо ЭКО - иқтисодий ташкилот эканини, бинобарин, унинг фаолиятини сиёсийлаштириш ва мафкуралаштиришга йўл қўйиб бўлмаслигини қатъият билан таъкидлаб келади. Давлатимиз раҳбарининг фикрича, бу ташкилот «ўз моҳияти, ўз номи ва вазифаси бўйича иқтисодий, гуманитар ва коммуникацион муаммоларни ҳал этиши лозим».

Давлатимиз раҳбари учрашувга жўнаб кетиш олдидан журналистлар билан бўлган суҳбатида ҳам ана шу нуқтаи назарини яна бир бор таъкидлади. Ўзбекистоннинг ЭКО фаолиятида қатнашишидан кўзда тутилган мақсадлар ҳақида тўхталди.

Биринчидан, бу ташкилот ишида иштирок этиш бизга қўшни давлатлар билан ўзаро муносабатларни янада мустаҳкамлаш учун зарур. Бу ўз навбатида мамлакатимизнинг хавфсизлигини таъминлашга хизмат қилади. Иккинчи мақсад эса минтақадаги гуманитар муаммоларни биргаликда ҳал этиш, тарихий замини бир бўлган халқларимиз ўртасидаги маданий алоқаларни мустаҳкамлашдан иборатдир. Учинчи, энг муҳим вазифа - бу мавжуд табиий салоҳиятимизни дунёга олиб чиқиш учун коммуникация тармоқларини вужудга келтиришдан иборатдир. Чунки бу муаммони ҳал этмай туриб, 300 миллион аҳоли яшайдиган улкан ҳудудда иқтисодий тараққиётга эришиш қийин.

Иқтисодий Ҳамкорлик Ташкилотига аъзо мамлакатлар давлат ва ҳукумат бошлиқларининг Бешинчи учрашуви Алматидаги муҳташам «Анқара» меҳмонхонасининг мажлислар залида бошланди. Туркманистон Президенти С.Ниёзов ЭКОга раислик қилиш ваколатини Қозоғистон Президенти Н.Назарбоевга топширди. Қозоғистон раҳбари Учрашув қатнашчиларини муборакбод этиб, анжуманни очиқ деб эълон қилди.

Сўнг саммит қатнашчилари - Афғонистон, Озарбайжон, Эрон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркия, Туркманистон давлат ва ҳукумат бошлиқларининг, шунингдек ЭКО бош котиби ҳамда бир неча нуфузли халқаро ташкилотлар вакилларининг нутқ ва маърузалари тингланди.

Нотиқлар ЭКО доирасидаги ҳамкорлик бераётган илк самаралар ҳақида тўхталиб, минтақа мамлакатларининг иқтисодиёт, маданият, коммуникация соҳаларида биргаликда амалга оширажак лойиҳалари тараққиётимизни тезлаштириш, халқларимиз ўртасидаги дўстлик ришталарини мустаҳкамлашга хизмат қилишини таъкидладилар. Ташкилот фаолиятини кенгайтириш ва такомиллаштириш йўлларини муҳокама қилдилар.

Учрашувда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади. Давлатимиз раҳбари ҳар қандай халқаро ташкилотнинг, жумладан ЭКО ва унинг ижроия қўмиталарининг фаолиятини ҳам баҳолашда амалий ишлар асосий мезон бўлиши лозимлигига саммит қатнашчиларининг эътиборини қаратди. Халқларимизга қуруқ ваъдалар, баландпарвоз шиор ва ташаббуслар эмас, балки амалий, аниқ ишлар керак. Ҳеч ким бундай юксак минбарлардан сиёсий обрў орттириш, бошқаларга ўз қарашларини тиқиштириш мақсадида фойдаланмаслиги лозимлигини таъкидлади.

Саммит қатнашчилари минтақавий ҳамкорликнинг устувор йўналишлари, ЭКОнинг келгуси фаолиятини такомиллаштириш йўллари белгиланган Алмати Декларациясини тасдиқладилар. Шунингдек, аъзо мамлакатлар ўртасида юк ташиш борасидаги тўсиқларни бартараф этишга, контрабандага қарши биргаликда курашишга қаратилган ҳукуматлараро ҳужжатлар ҳам қабул қилинди.

Президент Ислом Каримовнинг Алматига сафари чоғида унга Бош вазир ўринбосари, Макроиқтисодиёт ва статистика вазири Б.Ҳамидов, Ташқи ишлар вазири А.Комилов, Президентнинг матбуот котиби А.Зиёев ҳамроҳлик қилди.

11 май куни Президент И.Каримов Тошкентга қайтиб келди. Давлатимиз раҳбарини Олий Мажлис Раиси Э.Халилов, Бош вазир Ў.Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И.Жўрабеков, Тошкент шаҳар ҳокими К.Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кутиб олди.

Аҳмад ХЎЖА, /ЎзА/

Тошкент - Алмати - Тошкент.

Бозорларда назорат бўлсин

Вазирлар Маҳкамасида Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Бозорларнинг фаолиятини ташкил этишни ва аҳолига хизмат кўрсатиш сифатини яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони ва Вазирлар Маҳкамасининг «Бозорларнинг фаолиятини ва уларни бошқаришни тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарори ижросига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда мутасадди вазирлик, қўмита, компания, уюшма ва идоралар раҳбарлари, вилоятлар ҳокимларининг биринчи ўринбосарлари қатнашди.Йиғилишни Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И.Жўрабеков бошқарди.

Мамлакатимизда бозор иқтисодиёти талаблари асосидаги савдо муносабатларини шакллантириш, ижтимоий ва иқтисодий инфратузилмани ривожлантириш, қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштиришни ва сотишни кўпайтириш, етиштирилган маҳсулотни сотиш учун етарли шароит яратиш борасида катта ишлар амалга оширилмоқда. Шаҳар ва қишлоқларимизда янгидан-янги бозорлар,замонавий савдо марказлари очилаётгани ҳам ана шу мақсадга хизмат қилади. Уларда сотувчи ва харидорлар учун барча қулайлик яратиб берилмоқда. Бугунги кунда мамлакатимизда 428 та бозор бўлиб, шулардан 369 таси деҳқон бозоридир. Улар негизида 248 та акционерлик жамияти тузилган.

Шу билан бирга, бозорлар маҳаллий бюджет тушумларининг муҳим манбаидир. Йиғилишда айтиб ўтилганидек, ўтган йили бозорлардан 1 миллиард 552 миллион сўм маблағ маҳаллий бюджет ҳисобига ўтказилган. Бироқ, бу мўлжалдагидан анча камдир. Маҳаллий ҳокимлик раҳбарлари бу масалага қатъиятсизлик билан ёндашаётганликлари оқибатида бозорлардан тушадиган даромадларни шакллантириш, тақсимлаш ва улардан фойдаланиш, ҳисоб-китоб ишлари устидан етарли назорат ўрнатилмаган. Бу ҳол, айниқса, Хоразм, Сурхондарё ва Навоий вилоятларида кенг тус олган. Жумладан, Хатирчи тумани бозори вилоятда энг катта бўлса-да, ундан маҳаллий бюджетга умуман пул туширилмаган. Ҳамма ерда ҳам бозорларда сотувчи, деҳқон ва харидор учун яратилган шароитни етарли деб бўлмайди. Маҳсулотларни улгуржи харид қилишга ихтисослашган бўлинмалар томонидан маҳсулот етиштирувчилар билан шартномалар тузиш ишлари қониқарсиз аҳволда. Бунинг оқибатида бозорларда олибсотарлар ҳукмрон бўлиб олмоқда. Порахўрлик, таъмагирлик, фирибгарлик, ғайри қонуний валюта операцияси, мансабни суистеъмол қилиш ҳоллари учрамоқда. Ички ишлар вазирлиги ходимлари томонидан ўтказилган текширишлар натижасида етти юз элликка яқин қонунбузарлик аниқланган. Солиқ ва мажбурий йиғимларни тўлаш борасида ҳам қатор камчиликлар мавжуд. Акциз маркаларисиз сотилгани учун 23 миллион сўмлик тамаки маҳсулотлари ва спиртли ичимлик мусодара қилинган.

Йиғилиш кун тартибидаги масала юзасидан Давлат солиқ қўмитаси раиси В.Беганов, Ички ишлар вазирининг ўринбосари Б.Парпиев, Навоий вилояти ҳокимининг биринчи ўринбосари Ж.Ризаев, Қашқадарё вилояти ҳокимининг биринчи ўринбосари Т.Каримов ва бошқаларнинг ахборотлари тингланди.Йиғилишда бозорлардан маҳаллий бюджетга маблағ тушириш устидан жиддий назорат ўрнатиш, уларда ҳисоб-китобни такомиллаштириш, бозорлар раҳбарларини аттестациядан ўтказиш, акциз маркалари билан сотиладиган маҳсулотлар савдосини тартибга солиш борасида мутасадди раҳбарларга аниқ кўрсатмалар берилди.

Бош вазир ўринбосари М.Усмонов, Тошкент шаҳар ҳокими К.Тўлаганов йиғилишда сўзга чиқди.

/ЎзА/

ЕТТИ ИҚЛИМ НАФАСИ

Чеченистон ички ишлар вазири Казбек Махашовнинг баёнотига кўра, Россия Президентининг Чеченистондаги вакили Валентин Власовни қидириш ишлари анча самарали давом этмоқда. Валентин Власов 1 май куни Чеченистон ва Ингушетия чегарасида ўғирлаб кетилган эди. Россия Президенти вакилини қидириш ишлари билан шуғулланаётган Чеченистон ички ишлар вазирлиги раҳбарининг айтишича, аниқ маълумотларга кўра, Валентин Власов тирик, соғ-саломат бўлиб, у Чеченистон ҳудудидан четга олиб чиқиб кетилмаган.

* * *

Буюк Британия пойтахти Лондонда «катта саккизлик», яъни дунёнинг тараққий этган саккиз давлати ташқи ишлар вазирларининг учрашуви ниҳоясига етди. Учрашувда 15 май куни Бирменгемда бўлиб ўтадиган «катта саккизлик» давлатлари бошлиқларининг навбатдаги анжуманига тайёргарлик ишлари муҳокама этилди.

* * *

Гаитида Россияга қарашли «Профессор Владимир Попов» номли кема экипажи қўлга олинган. Гаитидаги божхона текширувидан ўтилаётган чоғда Россияга қарашли бу кема капитани ёрдамчисининг ёнидан 1,5 килограмм героин топилган. Икки кун давом этган текширувлардан сўнг капитан ёрдамчиси гиёҳванд моддалар контрабандаси билан шуғулланганликда айбланиб, қамоққа олинди. Экипажнинг қолган аъзолари эса қўйиб юборилди. Ҳозир Россиянинг Гаитидаги элчихонаси гиёҳфурушнинг Россия ҳуқуқ-тартибот идораларига топширилишини сўрамоқда.

* * *

Филиппинда президент сайловлари бўлиб ўтди. Сайлов натижалари ҳали маълум эмас. 70 миллионлик Филиппин халқи 10 номзод орасидан ўз президентини танлаб олиши керак. Мамлакатнинг ҳозирги президенти Фидель Рамос Филиппин Конституциясига кўра, иккинчи муддатга Президентликка сайланиш ҳуқуқидан маҳрум бўлган. Сайлов кунлари Филиппинда террорчилик ва тартибсизлик ҳоллари рўй бермаслиги учун қуролли кучлар жанговар тайёргарлик ҳолига келтириб қўйилди. Бу ишга 60 минг нафар полициячи ва 100 мингдан ортиқ ҳарбий хизматчилар сафарбар этилди.

* * *

Украина пойтахти Киевда Европа Тикланиш ва Тараққиёт Банки ижроия кенгашининг йиғилиши бўлиб ўтди. Анжуманда мазкур банкнинг Украина ва қатор бошқа Ҳамдўстлик мамлакатлари иқтисодий ривожланишига кўрсатаётган ёрдамлари ҳамда кредит маблағларини янада ошириш масалалари муҳокама этилди.

* * *

Венгрияда парламент сайловлари бўлиб ўтди. Сайловда мамлакатнинг 5 та сиёсий партиясидан номзодлар иштирок этдилар. Сайловнинг биринчи босқичи ҳеч қандай натижа бермаган. Энди 24 май куни Венгрия парламенти сайловларининг иккинчи босқичи бўлиб ўтиши керак.

Жаҳон ахборот агентликлари хабарлари асосида.

Диққат: янгилик

ФАРЗАНДЛАРИНГИЗ УЧУН ДАРСЛИК СОТИБ ОЛДИНГИЗМИ?

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Узлуксиз таълим тизимини дарсликлар ва ўқув адабиётлари билан таъминлашни такомиллаштириш тўғрисида»ги қарорига мувофиқ шу йил 1 сентябрдан бошлаб умумтаълим мактаблари, академик лицейлар, касб-ҳунар коллежлари ўқувчиларини дарслик билан таъминлашнинг пуллик шакли жорий этилади.

Айни пайтда 1-синф ўқувчилари, меҳрибонлик уйлари, ногирон болалар учун ихтисослаштирилган мактаб-интернатлар тарбияланувчилари дарсликлар билан тўлалигича бепул таъминланади.

- Ҳозиргача вазирлигимизда ҳукуматнинг мазкур қарорини бажариш бўйича муайян ишлар қилинди, - дейди биз билан суҳбатда Халқ таълими вазирининг ўринбосари Муртазо Султонов. - Чунончи, дарслик ва ўқув қўлланмаларига қўйиладиган талаб ва мезонлар ишлаб чиқилди. Уларни қатъий буюртма ва шартномалар асосида яратиш, амалда қўлланилаётганларини экспертизадан ўтказиш ишлари ниҳоясига етказилди. Бу борада асосий эътибор дарсликларнинг ўқувчи ёши ва хусусиятларига мослиги, санитария-гигиена, эстетика ва матбаа талабларига жавоб беришини таъминлашга қаратилди.

1998-99 ўқув йили учун дарсликларни сотишни ташкил этиш бўйича вазирликда махсус ишчи гуруҳ тузилди. У савдо тармоғига, жумладан, республикамизнинг барча шаҳар ва туманларидаги китоб дўконларига дарслик ва ўқув қўлланмаларини етказиб бериш масаласи билан шуғулланмоқда. Шу билан бирга, ишчи гуруҳ томонидан эҳтиёжманд оилалар фарзандларини ҳам китоблар билан таъминлаш борасида талай ишлар қилинмоқда.

- Бу масалада ҳомийлар, корхоналар, турли жамғармалар, хайрия ташкилотлари ва фуқаролар ёрдамига умид боғлаяпмиз, - дея сўзида давом этади М.Султонов. - Шу мақсадда ЖСБ Меҳнат бўлимида 20204000000101044001 ҳисоб рақами очилди(Банк коди 00423). Вазирлигимизнинг «Таълим-таъминот» бош бошқармаси бу ҳисоб рақамига биринчилардан бўлиб 1 миллион сўм пул ўтказди. «Ариана плюс» фирмаси ҳам шу ташаббусга қўшилиб, шунча миқдорда маблағ ҳадя қилди. Фурсатдан фойдаланиб, барча саховатпарвар кишиларни бу хайрли ишга ўз ҳиссаларини қўшишга чақираман.

Шубҳасиз, таълим тизимидаги бундай янгилик, авваламбор бозор иқтисоди талаблари остида юзага келди. Иккинчидан, дарслик билан таъминлашнинг пуллик шакли ўқувчининг китобга бўлган муносабатини ўзгартиришга, ота-оналарнинг талабчанлигини оширишга, қолаверса, дарсликларнинг матбаа сифатини янада яхшилашга қаратилгандир. Сир эмаски, ўқувчилар орасида дарсликка эҳтиёжсизлик билан муносабатда бўлиш ҳоллари учрайди. Эндиликда ҳаммамиз китобнинг нафақат маънавий, балки моддий бойлик эканига ҳам амин бўлаяпмиз.

Хуллас, муҳтарам ота-оналар, фарзандларингиз учун дарслик сотиб олишга кечикманг.

Б.УСМОНОВ, ЎзА мухбири.

Эслатма: муаллиф ушбу суҳбатнинг бошқа нашрларда бунгача эълон қилинган матнларида ЖСБ меҳнат бўлимидаги ҳисоб рақами мазкур матнга қараб тузатиб ўқилишини сўрайди.

ОИЛА РАВНАҚИ МЕҲНАТДАН

Фарғона вилояти Ёзёвон туманидаги тажрибали фермер Набижон Қўзибоев бошчилигидаги тадбиркор деҳқон (фермер) хўжалиги учун 1998 йил юксалиш йили бўлаётир. Хўжалик «Энг яхши фермер» кўрик-танловининг туман босқичида муваффақиятли қатнашиб, мукофотга телевизор олишди. Танловнинг вилоят босқичида фахрли 3-ўринни қўлга киритган.

Отаси Неъматжон Қўзибоев деҳқончиликда кўзи пишган.Неъматжон ота бошчилигидаги хонадон аҳиллиги билан элга танилган. Ўғиллари Набижон, Зокиржон, қизлари Матлуба-ю Махпиратларнинг ҳаммаси олий маълумотли.

«Тадбиркор» фермер хўжалигида 70 бош қорамол, 120 бош қўй боқилмоқда. 29 гектар майдони бор. 5 гектарида пахта 14,5 гектарида буғдой, 2 гектарига беда, қолган 7,2 гектарига эса маккажўхори парваришланмоқда.

Хўжалик «Ўзбекистон» жамоа хўжалигидаги икки болалар боғчасини кунига 50 литр серқаймоқ сут билан таъминламоқда.

Тажрибали фермер Набижон ҚЎЗИБОЕВ, молбоқар Иброҳимжон ХИДИРОВлар иш пайтида.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

РЕСПУБЛИКА БИРЖАЛАРИДА

«Тошкент республика қимматли қоғозлар биржасида бўлиб ўтган оддий акциялар савдосида 4 та ҳиссадор жамиятлар фаол қатнашди. Улар ўзларининг 12,9 мингта акцияларини - 7,9 миллион сўмга сотилишига эришдилар. Савдо жараёнида Тошкент вилояти «Янгийўл АТП» ҳиссадор жамияти юқори самарадорликка эришди. Улар 4310 та акциялар ҳисобига - 2,4 миллион сўмлик маблағ эгаси бўлдилар. Брокерлик идораларидан 8 таси яхши хизмат кўрсатдилар. Ўзбекистон ҳудудлари бўйича акция олди-сотди битимлари фақат Тошкент шаҳар, Тошкент ва Хоразм вилоятларида амалга оширилди.

***

Республика Кўчмас мулк биржаси ва унинг вилоят филиалларида ўтган ҳафтада 18 маротаба савдо бўлиб ўтди. Уларнинг 10 таси кимошди 8 таси биржа савдоларидир. Ҳафта давомида 162 та турли кўчмас мулклар ишбилармонлар ихтиёрига берилди. Уларнинг биржадаги сотув ҳажми 29 миллион 885 минг сўмдан иборат бўлди.

Мазкур ҳафтада сотилган иншоотлар сони бўйича Самарқанд вилояти филиали биринчи ўринни эгаллади. Мазкур филиалда бошланғич баҳоси 854 минг сўм бўлган 28 та мулк 1 миллион 256 минг сўмга сотилган. Иккинчи ўринни Фарғона вилояти филиали эгаллади. Улар 25 та турли мулкларни 3 миллион 113 минг сўмга сотдилар. Сотув пули бўйича эса биринчи ўринга биржанинг пойтахт филиали чиқди. Тошкент шаҳар бўлимида 24 та иншоот 6 миллион 610 минг сўмга сотилди. Андижонда ҳам 5 та мулк 5 миллион 54 минг сўмга мулкдорлар қўлига топширилди.

Ўтган ҳафтада биржада кимошди савдолари орқали бошланғич баҳоси 9 миллион 204 минг сўм бўлган 130 та мулк 13 миллион 48 минг сўмга сотилган.

Ўтган ҳафтада кўчмас мулк биржасида сотилган иншоотларнинг нархига нисбатан сотилиш баҳосининг ошиши умумий ҳисобда 1,13 баробарни ташкил этди.

Бу ҳақда Олий Мажлис сессиясида айтилди

ИСТИҚБОЛНИНГ ТАМАЛ ТОШЛАРИ

Аслида инсон баркамоллигининг, жамият тараққиётининг асоси билимдир. Билим чўққиларига элтувчи йўл эса мактабдан, китоб ўқимоқдан, устозлар сабоғидан бошланади. Олий Мажлиснинг XI сессиясида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов таълим масканлари барпо этилишига алоҳида эътибор қаратди.

Ўрни келганда тараққий этган давлатларнинг тарихига назар ташламоқ зарар қилмайди. Иккинчи жаҳон урушидан кейин Японияда кўпгина тармоқларга мўлжалланган маблағларни чеклаш ҳисобига маориф ривожлантирилди. Хитой, Гонконг, Жанубий Кореяда ёшларни чет элларда ўқитишга эътибор берилди. Кўпгина Европа давлатлари ҳам шу каби маърифат йўлларини танлашди.

... Ёши 70 дан ошган ҳожи Маъмурхўжа ота Мухторов Челак туманидаги Қозоқхўжа қишлоғида яшайди. 40 йилдан зиёдроқ вақт мобайнида раҳбарлик лавозимларида ишлади. На хизмат фаолияти ва на шахсий турмушидан у кишининг нолимоққа асоси йўқ. Аммо ўша даврда қишлоқ одамлари турмушига дахлдор масалаларнинг ҳал этилмаслиги, иложсизлик изтироби Маъмурхўжа отанинг қалбида миллатпарварлик, маърифатпарварлик туйғуларини йил сайин теранлаштирди, десак муболаға бўлмас. Айтайлик, Челак туманидаги Алишер Навоий номли 20-ўрта мактабнинг янги кўп қаватли биноси 1977 йилда ишга туширилган. Бу мактабда атроф қишлоқлар болалари ҳам ўқишади. Қаҳратон қишнинг аёзли саҳарларида, баҳорнинг серёғин кунларида, болаларнинг, ҳатто суяги қотмаган биринчи синф ўқувчиларининг 4-5 чақирим олисдаги мактабга бориб келишининг азобларини тасаввур қила оласизми?

Қисқаси, Мустақиллик шарофати туфайли Маъмурхўжа ота нафақага чиқиш арафасида, дастлаб ширкат хўжалиги, сўнгра «Чорвадор» деҳқон хўжалигини ташкил этди. Ўтган 10 йилларда катта иқтисодий самарага эришди. Бугун деҳқон хўжалиги ихтиёрида 10 гектар ер, 50 бош қорамол, 15 бош қўй, 500 дан зиёд турли парранда бор. Хожи ота рўзғорини азалдан ҳалол меҳнат билан тебратган. 15 йил илгари ҳовлисида 0,03 гектарлик (3 сотих) иссиқхона қуриб, ҳанузгача фойдаланиб келмоқда. Бағри дарё бу инсон борини эл билан баҳам кўрмоққа одатланган. Айниқса болаларга ғамхўрлик қилишни энг олий савоб деб билади. 1990 йилларнинг бошида Маъмурхўжа ота Мухторов шахсий даромадининг бир қисмини сарфлаб, Челак шаҳридаги мактабнинг эски биносини таъмирлади ва 240 ўринли боғча очилишига имкон яратиб берди. Ўтган йили эса Қозоқхўжа қишлоғида 12 хонали бино қуриб, 20-мактаб ихтиёрига берди. Бу ерда эндиликда бошланғич синф ўқувчилари таълим олишаяпти. Хожи отанинг хайрли ишлари жуда кўп. Буни биз қишлоқ одамларининг ўзларидан эшитдик. 3 йил олдин Маъмурхўжа ота Мухторовга «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган чорвадор» унвони берилди ва Президент билан юзма-юз суҳбатлашиш насиб этди. Бу мулоқот янги эзгуликларга даъват этди. У қишлоққа табиий газ келтирилиши учун 2 км газ қувури ётқизиб берди. 3 та кам таъминланган оиланинг хонадонига газ ўтказишга кўмаклашди.

-«Замонавийликни рўкач қилиб, аҳлоқ меъёрларини бузишнинг оқибатларидан эҳтиёт бўлиш керак»- деди Маъмурхўжа ота Мухторов. Бу фикрга қўшилмаслик мумкин эмас. Челак туманидан қайтаётганимизда бир хабарни эшитдик: Ҳожи ота қурган мактабга таянч мактаби мақоми берилибди. Дунёга маърифат зиёсини солган аллома Имом ал-Бухорий ҳазратлари, улуғ Амир Темур, мутаффакир Навоий сингари буюк зотларнинг табаррук излари қолган Самарқанд заминида ҳозир ҳам маърифатпарвар инсонлар жуда кўп. Вилоятдаги деярлик барча туманларда кейинги йилларда халқ ҳашари йўли ва ўқитувчиларнинг ўз кучи билан жуда кўп мактабларда қўшимча синф хоналари қурилди. Шахсий маблағ ҳисобидан мактаб учун алоҳида бино қуриш ҳақида сўз кетар экан, нарпайлик марҳум Ҳикмат Бердиёровнинг иштихонлик Ўринбой Раҳимовнинг, нурободлик Сафар Болтаевнинг номлари биринчилар қаторида тилга олинади. Ўз ташаббуслари билан мактаб қурган ва қураётган бу инсонлар ёш авлоднинг баркамоллигига замин яратишмоқда. Юрт истиқболи пойдевори тамалтошларини қўймоқдалар. Бундай ишларнинг қадрли, аҳамияти келажакда эришилган тараққиётнинг юксак чўққиларидан ортга назар ташлаганда бутун улуғворлиги билан намоён бўлади.

Рустам ҚУРБОНОВ, «Ишонч» мухбири.

Битимлар ва жамоа шартномаларини тузишда касаба уюшмаларининг муносабати тўғрисида

Пухта тузилган Битим ва жамоа шартномалари меҳнаткашларни ижтимоий-иқтисодий ва ҳуқуқий ҳимоялаш учун яратилган энг ишончли кафолат дейиш мумкин. Бу ҳужжатлар талабларини тўла бажарилиши эса мазкур ҳимоянинг даражасини ва касаба уюшма ташкилотлари фаолиятини баҳолашда энг асосий мезондир.

Яқиндагина 1997 йил битим ва жамоа шартномалари бажарилишига якун ясалиб, 1998 йил учун янгилари қабул қилинган эди. Корхоналар, муассасалар касаба уюшма ташкилотлари бу меъёрий ҳужжатлар ижросини қатъий назоратга олишга интилмоқдалар.

Мана, жорий йилнинг 1 ярмида бу борада қилинган ишларни сарҳисоб қилиш пайти ҳам яқинлашмоқда. Шу боис, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши меҳнаткашларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш бўлими бу масалаларни муҳокама қилиш жараёнида битим ва жамоа шартномаларига қўшимча киритиш учун мазкур масалалар юзасидан тавсияномаларни яна бир бор эълон қилади.

ТАВСИЯЛАР

1. Меҳнаткашларнинг иш ҳақларини ўз вақтида олиш ҳуқуқларини ҳимоя қилиш

Кейинги вақтларда меҳнаткашларнинг иш ҳақларини ўз вақтида олиш ҳуқуқларини бузилиши ҳоллари кўзга ташланмоқда.

Шу муносабат билан қуйидагилар талаб қилинади:

иш ҳақи тўланишининг аниқ муддатлари ва шартлари ҳамда иш берувчиларнинг шу муддат ва шартларни сўзсиз бажаришлари юзасидан мажбуриятларини жамоа шартномаларига киритиш;

иш ҳақи юзасидан қарзларни тўлаш бўйича тезкор қатъий чоралар кўриш муддатлари ва бу ишни бажарувчи масъул шахсларни кўрсатиш;

иш ҳақини кечикиши натижасида меҳнаткашларга етказилган зарарни қоплаш механизмини жорий қилиш (тўлов кечиккан муддатда қарор топган нархлар индексини ҳисобга олиб, иш ҳақи миқдорини ошириш, агар банк муассасаларининг айби билан иш ҳақи вақтида ўтказилмаган бўлса, уларга жарима солиш). Бундай механизм хусусида битимда, жамоа шартномаларида тегишли меъёрларни кўзда тутиш мумкин;иш берувчининг иш ҳақи учун бюджетдан маблағ ажратилиши тўғрисида, корхонанинг молиявий аҳволи тўғрисидаги маълумотларни касаба уюшмаларига сўзсиз бериш мажбуриятини битим ва жамоа шартномаларига киритиш.

2. Энг кам иш ҳақи — энг муҳим ижтимоий кафолат

Энг кам иш ҳақи — меҳнатга ҳақ тўлаш тизимини давлат томонидан тартибга солишнинг асосий механизмидир. Одатда, энг кам иш ҳақи ҳукуматнинг бюджет соҳасидаги ходимларга иш ҳақини тўлайолиш имкониятидан келиб чиқиб белгиланади ва у энг кам истеъмол бюджети қийматидан анча орқада қолади.

Меҳнат соҳасидаги энг муҳим давлат кафолати билан боғлиқ вазиятни ҳисобга олиб, касаба уюшмалари мазкур масалага алоҳида эътибор беришлари керак.

Иқтисодий вазиятдан келиб чиқиб, энг кам иш ҳақини энг кам истеъмол бюджетига босқичма-босқич яқинлаштириш тўғрисида келишиб олиш керак, бунда унинг миқдори 1998 йилнинг охирига келиб камида энг кам истеъмол бюджетининг 40-50% фоизини ташкил қилиш кўзда тутилади.

3. Иш ҳақи — даромаднинг асосий манбаи

Номинал иш ҳақининг ўсишига қарамай, унинг харид қобилияти, қиймати тобора тушиб боряпти. Шу муносабат билан музокаралар давомида иш ҳақи умумий даражасининг оширилишига эришиш зарур. Шу мақсадда:

моддий ишлаб чиқариш соҳасидаги корхоналарда тариф ставкалари ва маошларнинг оширилишини қатъий талаб қилиш керак.

4. Банкротлик юз берганида меҳнаткашлар ҳуқуқини ҳимоя қилиш

Кейинги вақтда корхоналарнинг, биринчи навбатда саноат корхоналарининг банкрот бўлиш эҳтимоли тобора кучайиб бормоқда. Шунинг учун касаба уюшмалари банкротлик юз берганда меҳнаткашлар ҳуқуқини мумкин қадар кўпроқ ҳимоя қилиш учун тегишли тадбир-чоралар кўриш талабидан келиб чиқиб иш кўришлари керак.

Шу муносабат билан қуйидаги тадбирларни кўрилишига эришиш зарур:

норентабелли корхоналарни қайта қуриш, тугатиш ёки сотиш чоғида бунинг ижтимоий оқибатларини юмшатишга қаратилган тадбирларни амалга ошириш;

ходимлар оммавий равишда ишдан бўшатилганида уларга қўшимча кафолатлар бериш ва ижтимоий қўллаб-қувватлаш, моддий ёрдам кўрсатиш чораларини кўриш хусусида олдиндан шартлашиб олиш.

Бундан ташқари жамоа шартномасида иш берувчиларнинг ходимлар вакиллари (касаба уюшма қўмитаси) билан биргаликда, уларнинг таклифларини ҳисобга олган ҳолда корхона тақдири тўғрисида қарор қабул қилиш мажбуриятини ҳам кўзда тутиш муҳимдир.

5. Ишсиз қолган фуқароларни ижтимоий ҳимоялаш

Музокаралар давомида қуйидагиларга эришиш зарур:

меҳнат бозорида самарали ишлаётган иш жойларини сақлаб қолиш ва янгиларини барпо этиш бўйича конкрет тадбир-чоралар кўришга қаратилган фаол сиёсатни амалга ошириш;

ишлаб чиқаришда кадрларни касб бўйича ўқитишни такомиллаштириш, шунингдек, ишдан бўшаган ходимларни бошқа касбларга қайта тайёрлашни олдиндан кўзда тутиш;

аҳолининг кам ҳимоя қилинаётган табақаларини ишга (ногиронлар, хотин-қизлар, ёшлар) жойлашишига кўмаклашиш;

ишсизлик бўйича нафақа олиш муддати ўтиб кетган ва шу давр ичида ишга ўрнаша олмаган ишсизларга ёрдам бериш чораларини кўриш.

6. Фуқароларнинг меҳнат ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг ишончли механизмини яратиш

Иш берувчилар билан олиб бориладиган музокараларда ходимларга ёрдам мақсадида якка тартибдаги ва жамоа меҳнат низоларини ҳал этишда касаба уюшмалари ташкилотларининг сўзсиз иштирок этиши жамоа шартномалари тузилаётганда кўзда тутилиши керак.

7. Хавф-хатарсиз ва соғлом меҳнат шароитини яратиш

Меҳнат муҳофазаси масалаларига эътибор кучайтирилаётганлигига қарамай, ўзгаришлар секинлик билан бормоқда. Кўпчилик корхоналарда меҳнат шароити ҳамон қониқарсиз аҳволда.

Шу муносабат билан қуйидаги масалаларнинг ҳал этилишини қатъий талаб этиш керак;

меҳнат муҳофазаси бўйича кадрларни тайёрлаш тизимини такомиллаштириш;

ишлаб чиқаришни модернизация қилишга кетадиган сармояларни кўпайтириш.

8. Фуқароларнинг соғлиқни муҳофаза қилиш ҳуқуқларини қўллаб-қувватлаш

Касаба уюшма аъзолари ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш санаторий, дам олиш уйлари, пансионатларда ҳордиқ чиқариш имкониятлари чекланиб қолмоқда, чунки йўлланмалар баҳоси қимматлашиб бормоқда.

Корхоналарнинг молиявий аҳволини ҳисобга олиб, шунга эришиш керакки, иш берувчилар йўлланмалар нархини тўла ёки қисман тўлаш, ходимлар ва улар оила аъзоларининг санаторий, дам олиш уйлари ҳамда болаларни соғломлаштириш оромгоҳларига боришларида транспорт сарф-ҳаражатларини кўтариш мажбуриятини олишсин.

9. Касаба уюшмалари ҳуқуқларини эътироф этиш

Касаба уюшмаларининг ёлланиб ишловчи ходимларнинг музокаралар олиб бориш, битим ва жамоа шартномалари тузиш ваколати берилган бирдан-бир вакили эканлигини эътироф этилишига эришиш керак.

Иш берувчиларнинг касаба уюшмалари қўмиталари фаолиятлари учун моддий шароитлар яратиб бериш, шунингдек, касаба уюшмалари идораларига сайланган меҳнаткашлар ҳуқуқларини кафолатлаш мажбурияти жамоа шартномаларида кўзда тутилиши керак, касаба уюшмалари қўмиталари вакилларининг корхоналар, акционерлик жамиятлари бошқарув таркибига, кенгашлар, хусусийлаштириш бўйича комиссия таркибига киритилишини қатъий талаб қилиш зарур.

Қўшма корхоналарга алоҳида эътибор бериш лозим, уларда касаба уюшмалари таркибларини ташкил этиш ва ягона шартнома (битим) тузиш кўзда тутилиши керак.

* * *

Мазкур таклифлар ҳозирги вазият ва иқтисодиётнинг истиқбол ривожини ҳисобга олиб тайёрланган. Ҳужжатда жамоа шартномаларида кўриб чиқилиши талаб этилган масалаларнинг ҳаммаси ҳам берилган эмас. Талаблар соҳадаги ишлар аҳволи ва корхона имкониятларидан келиб чиқиб қондирилади.

Бунда илгари сурилган талабларнинг зарурлигини холис исботлаш керак, таклиф қилинаётган тадбир-чораларнинг маблағ билан таъминланишига, битим ва жамоа шартномаларида кўрсатилган муддатларда бажарилишига эришиш зарур.

Ходимларнинг меҳнат ҳуқуқлари меъёрлари ва кафолатлари қонунчиликка зид бўлмаган ҳолда кўпроқ миқдорда жамоа шартномаларида белгиланиши мумкин. Уларни тузишда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодекси моддаларидан фойдаланиш тавсия этилади.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши меҳнаткашларни ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш бўлими.

Иш билганга - минг танга

«Сардоба-Парранда» ҳиссадорлик жамияти Навоий шаҳрининг шундоққина биқинида жойлашган. Номидан ҳам билиниб турибдики, у паррандачиликка ихтисослашган. «Паррандачилик етти хазинанинг бири» деган нақл гарчанд кўп ишлатилавериб меъдага теккандай туюлса-да, бу корхонанинг фаолияти, ишчи-хизматчиларининг тадбиркорлик билан иш юритиши ва буларнинг пировард натижаси билан танишган киши юқорида зикр этилган халқ иборасининг жуда тўғри эканлигига беихтиёр тан бериб, дилида такрорлаб юбориши ҳеч гапмас.

Келинг, яхшиси, ҳиссадорлик жамияти ҳақида қисқача сўзлаб бера қолайлик.

«САРДОБА–ПАРРАНДА»: ПАРВОЗ

Бозор иқтисодиёти қийинчиликлари барча ишлаб чиқариш бўлинмалари қатори биз сўз юритаётган корхонани ҳам четлаб ўтмади. Доим давлатдан мадад кутиб, боқимандаликка ўрганиб қолган паррандачилар, ростини айтганда, дастлаб бу қийинчиликлар олдида эсанкираб қолишди. Паррандалар сони ва бинобарин, маҳсулот етиштириш ҳам камайиб кетди. Натижада корхона кассасида ва аниққи, ишловчилар киссасида пулнинг баракаси қочди.

Лекин корхона раҳбарияти, жамоа аъзолари «Олма пиш, оғзимга туш» ёки Худонинг ўзи етказади» деб оғизларини очиб, қўлларини қовуштириб ўтиришмади. «Нима қилмоқ керак?» деган оғир савол уларнинг ҳаммасининг айниқса раҳбарларнинг оромини, тинчини йўққа чиқарди. Вилоят раҳбарининг кўмаги, паррандачиларнинг ғайрати ва тадбиркорлиги туфайли аҳвол аста-секин ўнглана борди. Дастлабки ижобий ўзгаришлар 1997 йилдан кўзга кўрина бошлади. Мана далили: ҳиссадорлик жамияти 1996 йили 13979900 дона тухум ишлаб чиқарган бўлса, 1997 йили бу кўрсаткич 27070600 донага етди.

Ҳозирги кунда корхонада 400 минг бош парранда боқилмоқда. Шундан 196 минг боши тухум қиладиган она товуқлардир. Яна бир қувончли мисолга эътиборингизни жалб этишни истар эдик: агар 1997 йили бир кунлик тухум ишлаб чиқариш ўртача 74 минг донани ташкил қилганди, ҳозирги кунда қарийб 100 минг дона атрофида бўлмоқда.

Биз ушбу мақоламизда ҳиссадорлик жамиятининг ишлаб чиқариш кўрсаткичларидан кўра кўпроқ қандай тадбиркорлик кўрсатиб иш олиб бораётганлиги, молиявий қийинчиликдан, иқтисодий бўҳрондан эсон-омон қутилиб чиқиш учун қандай чора-тадбирлар кўраётганлиги, изланишларининг самараси тўғрисида сўзлаб беришни мақсад қилганмиз.

Маълумки, «излаган имкон топади» деган учқур ибора бозор иқтисодиёти ҳукмронлик қилаётган бугунги куннинг энг машҳур сўзларидан бўлиб қолди. Бу нақлнинг моҳиятини теран англаган навоийлик паррандабоқарлар фақат тухум ёки парҳез гўшт етиштириш билан чекланиб қолишмай, корхонага даромад келтирувчи, янги иш ўринлари очишга имкон берувчи барча имкониятларни излаб топишиб, ишга сола бошладилар. Масалан, корхона қошида паррандачиликдан мутлақо узоқ бўлган қўшимча ишлаб чиқаришлар макарон ишлаб чиқарувчи цех ана шулар туркумидандир.Цех маҳсулоти шаҳар ва туман болалар бочаларининг севимли овқатларига яхши масаллиқ бўлаяпти. Шунингдек, қандолатчилик цехи маҳсулотларининг ҳам ихлосмандлари харидорлари кўпайиб бормоқда.

Корхона қишлоқ ҳудудига яқин жойлашгани учун у қишлоқ хўжалик ишлаб чиқарувчилари билан алоқани мустаҳкамлаб, улар етиштираётган маҳсулотларнинг бир қисмини қайта ишлаб бермоқда. Масалан, пиёз қуритиш цехининг фаолияти худди ана шу мақсадга йўналтирилган. Ҳиссадорлик жамияти бошқаруви жамоа ва ширкат хўжаликларида хўжалик маҳсулотлари етиштирувчилар билан ҳам, якка тартибда хўжалик юритувчилар билан ҳам шартномалар тузиб, улар топширган пиёзларни қуритиб бериб, иккала томонга ҳам даромад келтирмоқда.

Корхона раҳбариятининг ташаббуси билан бу ерда чорвачиликка ихтисослаштирилган ёрдамчи хўжалик ташкил этилганди. Унда қорамоллар, чўчқалар боқилмоқда. Ёрдамчи хўжаликда етиштирилаётган гўшт ва сут паррандабоқарларининг цехларда ишловчиларнинг бу маҳсулотларга бўлган талаб-эҳтиёжларини қондиришдан ташқари колбаса ва сосиска цехи учун хомашё вазифасини ҳам ўтаяпти. Ушбу цех кунига 100 килограммдан колбаса ва сосиска маҳсулотлари ишлаб чиқариб, савдо дўконларига тарқатмоқда.

Тежамкорлик ҳар қандай корхонанинг, ҳар бир кишининг даромадига даромад қўшувчи манбалардандир. Буни яхши англаган ҳиссадорлик жамияти раҳбарияти етиштирилаётган маҳсулотдан ҳам, олинаётган даромаддан ҳам тежаб-тергаб фойдаланишга алоҳида эътибор бераётир. Чиқитсиз технология бўйича иш олиб борилаётганлиги бу ерда кўп йиллардан буён тикув цехи ишлаб келаётганлиги корхона маблағининг четга оқиб кетишининг олдини олиш билан бирга кўплаб уй бекаларига иш ўринлари ҳам яратиб берди. Ҳиссадорлик жамиятида ишлаётган паррандабоқарларга, цехларда ишловчиларга махсус коржомалар шу тикув цехининг ўзида тикилаётганлиги эса жуда зарур бўлган бу кийимларнинг четдан сотиб олишдан халос қилмоқда. Цехда тикилиб, сотувга чиқарилаётган аёллар ҳолатлари, кўрпа-тўшаклар «Сардоба-Парранда» ҳисоб рақамига доим жуда зарур бўладиган маблағ тежамкорлик учун курашнинг самарасидир. Бу ерда гўштга топширилаётган паррандаларнинг пат-парлари ташлаб юборилмасдан, қайта ишланиб, ювиб, тозаланиб пар ёстиқлар тикишда фойдаланиляпти. Синган тухумлар чиқитга ташланмасдан улардан тухум уни ишлаб чиқарилмоқда. Пар ёстиқлар ҳам, тухум уни ҳам харидоргир моллар бўлиб, корхонанинг молиявий қувватини оширишда улар муайян роль ўйнамоқда.

«Сардоба-Парранда» ҳиссадорлик жамиятининг биз ҳикоя қилган қўшимча ишлаб чиқаришларидан ташқари яна шарбатли ичимликлар, саноат кафеллари (сопол қурилиш материаллари), филейка (тухумлар жойлаштириладиган уяли идиш) тайёрловчи бўлимлар бор. Бу цехлар ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар корхонанинг ўзининг ҳам, бошқаларнинг ҳам эҳтиёжларини қондириб келаяпти. Корхонанинг тадбиркор раҳбарлари бугунги кунда қўшимча ишлаб чиқаришни янада кенгайтириш ниятлари билан ишламоқдалар: бу ерда яқин келажакда бўёқ ишлаб чиқарувчи ва сутни қайта ишловчи цехлар қурилиб фойдаланишга топширилади.

Хўш, бу тадбирлар ҳиссадорлик жамиятига қандай наф келтирмоқда, нимаси билан афзал, қайси жиҳатлари билан кишиларни қувонтиради? Аввало, салкам инқирозлик исканжасидан қутилиб эндигина эркин нафас ола бошлаган корхонанинг иқтисодий аҳволини мустаҳкамлайди. Иккинчидан, кишиларни тадбиркорликка ўргатишда ўзига хос тажриба мактабини ўтайди, учинчидан, янги иш ўринлари яратилиб, аҳолининг ижтимоий ҳимояси кучаяди.

Дарвоқе шу ўринда ҳиссадорлик жамиятида ишлаётган кишиларнинг ижтимоий ҳимояси ҳақида икки оғиз гапириб ўтиш фойдадан холи бўлмасди. Шуни қувонч билан қайд этиш керакки, корхонада ишлаётганларнинг ҳаммаси ижтимоий муҳофаза остига олинган. 1998 йил бошидан корхона маблағи ҳисобидан ишловчиларнинг маоши 30 фоизга оширилди. Уларга иш ҳақидан ташқари ҳар ойда 320 сўмлик миқдорида корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлардан - гўшт, тухум, сут ва бошқа нарсалар бериб борилади. Шахсий томорқа хўжаликларидаги чорва молларини боқишга мадад бўлсин деган ниятда ишловчиларга арзон нархларда омихта ем, беда, сомон ва маккажўхори пояси сотилмоқда.

Корхона ҳиссадорлик жамиятига айлантирилгандан кейин ўз акцияларини чиқариб тарқатди. 1997 йилда ҳар бир акция учун олинган даромад унинг номинал қийматининг 70,6 фоизини ташкил этди. Бу ҳиссадорлик жамияти фаолиятида ижобий ўзгаришлар кучайганлиги, иқтисодий кўрсаткичлар ўсганлиги, қисқаси ишлаб чиқаришнинг юксалганлиги самаралидир. Акциялардан олинаётган даромад ҳам ишчиларнинг ижтимоий ҳимоясини яхшилашга хизмат қилади, албатта.

Корхона раҳбарияти ўз ишловчиларинигина эмас, маҳаллалар аҳолисининг ижтимоий ҳимояси ҳақида ҳам қайғуриб ишламоқда. Масалан, у «Маликработ» фуқаролар йиғини кенгашига ҳомийлик қилиб, яқинда маблағ ўтказди. Фуқаролар йиғини кенгаши ушбу хайрия пулдан бу ерда яшовчи камхарж, кўп болали оилаларни, ногиронларни моддий қўллаб-қувватлаш учун фойдаланди.

Кечагина мушкул аҳволга тушиб қолиб, тадбиркорлик ва ғайратли меҳнат туфайли ўз қаддини тиклаб олган «Сардоба-Парранда» акциядорлик жамияти бугунги кунда иқтисодий юксалиш сари дадил қадам ташлаб бормоқда. Оқилона иш юритилаётганлиги туфайли корхона олаётган даромад ойма-ой ўсиб турибди. Раҳбарият эса тушаётган соф фойданинг 40 фоизини ишлаб чиқаришни янада кенгайтиришга, ривожлантиришга йўналтирилаяпти. Бу тадбир ҳиссадорлик жамиятини иқтисодий жиҳатдан янада бақувват ва баркамол, ишловчиларнинг турмушини тағин ҳам фаровон қилиши шубҳасиздир.

Абдураим ОТАМЕТОВ,
Ҳамиджон СУЛАЙМОНОВ

ТЎРТИНЧИ ҲОКИМИЯТ ИМКОНИЯТЛАРИ

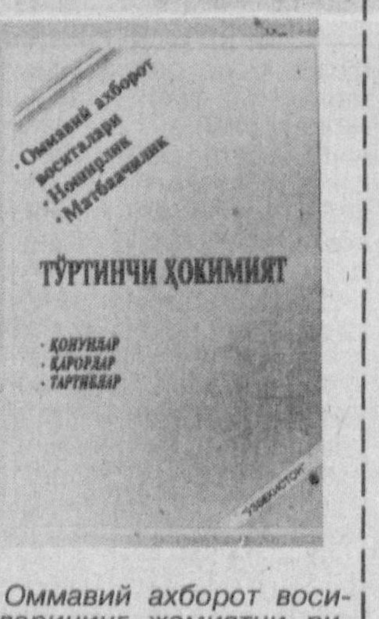

Оммавий ахборот воситаларининг жамиятни ривожлантиришдаги ўрни катта. Газета ва журналлар, телевидение ҳамда радио жамоатчилик фикрини уйғотишда энг тезкорлардан саналади.

Албатта, оммавий ахборот воситалари ўз вазифаларини тўла бажара олишлари, халқ ва давлат манфаатларига хизмат қилиши учун кучли ҳимояга муҳтож. Бу ҳимоя вазифасини эса қонунлар бажаради.

Шу боисдан мамлакатимизда сўнгги йилларда оммавий ахборот воситаларининг янги жамият қуришдаги аҳамиятини ошириш журналистик фаолиятни ҳимоя қилиш борасида бир қатор қонун ва қарорлар қабул қилинди.

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг «Ўзбекистон» нашриётида оммавий ахборот воситалари, ноширлик ва матбаачилик фаолиятини тартибга солувчи «Тўртинчи ҳокимият» номли мана шундай қонунлар тўпламини ўзбек ва рус тилларида чоп этди.

Тўпламга киритилган қонун ва қарорлар журналистлар, матбуот ходимлари ва ноширлик фаолияти билан шуғулланувчилар учун ҳуқуқий қўлланмадир.

Мажмуага журналист Жаббор Раззоқов сўз боши ёзган ва нашрга тайёрлаган. Адади 3 минг нусхада.

Наманган шаҳридаги нотўқимачи ҳиссадорлик жамияти бозор иқтисодиёти шароитидан келиб чиққан ҳолда иш юритмоқда. Бу эса корхонада ишлаб чиқариш суръатлари ошишига, ишчи-хизматчиларнинг меҳнатдан манфаатдорлиги кўпайишига хизмат қилаётир. Яқинда болалар ўйинчоғи тайёрлаш ҳам йўлга қўйилди. Бу борада Германиянинг «Текистина» фирмаси билан ҳамкорлик йўлга қўйилганлиги яхши самара бераётир. Айни вақтда корхона ўз маҳсулотларини Германия, Италия ва ҳамдўстлик мамлакатларига сотаётир.

Суратда: тикувчи Умидахон ТУРҒУНОВА.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат

«МЕРКУРИЙ» САБОҚЛАРИ

Амалий Алоқалар Марказида Европалата ташаббуси билан «Меркурий» режаси асосида семинар ўтказилди. Бу семинар 5 кун давом этди. Европалата асосан 32 та давлатнинг савдо саноат палаталарини бирлаштиради. Янги мустақил давлатлар пайдо бўлиши билан Европалата улар билан ҳамкорлик қила бошлади. МДҲ давлатлари савдо-саноат палаталари бошлиқлари семинарлар, ўқув-тажриба алмашишлар орқали Европалата фаолияти билан танишмоқдалар. Ўтган давр ичида Европалата ва Ўзбекистон савдо-саноат палатаси кўп ишларни амалга оширди. Натижада Европалата маслаҳатчилари (экспертлар) Ўзбекистонга келишиб тадбиркорлар орасидан бештасини танлаб олишди. Уларнинг орасида Қашқадарё, Сирдарё, Фарғона, Андижон вилоятлари ва Тошкент шаҳар намоёндалари бор.Ўзбекистон вакиллари Европа давлатларининг савдо-саноат палаталарида бўлишиб, кўп ишларни ўрганиб келишди. Шу семинарга Қозоғистон ва Қирғизистон вакиллари ҳам таклиф қилинди. Семинарда Ўзбекистон товар ишлаб чиқарувчилар палатасининг раиси М.Собиров ва унинг ҳамма ўринбосарлари, барча вилоятдан келган ҳамда Қозоғистон, Қирғизистон вакиллари қатнашди.

Семинарни ўтказиш учун 6 та маслаҳатчи Европалата директори жаноб Герхард Халмершмильд ҳам шу анжуманда қатнашмоқда.

Машғулотларда тараққиёт йўллари, таъминот методикаси, ҳисоб-китоб қилиш системалари, аъзолик ҳақини тўлаш жараёнлари, маблағни текшириб бориш, ахборот ва хизмат кўрсатиш усуллари, компанияларни ҳисобга олиш ва палаталараро алоқалар ўрнатиш хусусий ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва Европалатада кадрлар тайёрлаш ҳақида ахборотлар бўлади. Бу суҳбатларни Вильям Бэдрок, Елена Конке, Марко Лорензони, Пьеро Деллано, Жан-Клод Виссонлар олиб бордилар. Амалий алоқалар маркази дам олиш ва экскурсияларни уюштирди.

Ш.ШОБИЛОЛОВ,
«Ишонч» мухбири

Касаба уюшма янгиликлари

КАМЧИЛИКЛАР ЧЕТДА ҚОЛМАДИ

Наманган вилояти енгил, маҳаллий, мебель саноати ҳамда коммунал хизмат кўрсатиш корхоналари ходимлари касаба уюшмалари бирлашма қўмитасининг ҳисобот йиғилиши бўлди.

Унда икки тармоқ қўмиталарини бирлаштириш ишчи гуруҳининг раиси Анваржон Набиев маъруза қилди.

Маъруза юзасидан музокарага чиққан нотиқлар айтиб ўтилган масалаларда ҳамда тармоқ ходимларини ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан ҳимоялаш борасидаги ютуқлар, тажрибалар билан барча йўл қўйилаётган камчиликлар хусусида ҳам фикр-мулоҳазалар билдирдилар.

Йиғилишда тафтиш комиссиясининг раиси Ш.Холматовнинг ҳам ҳисоботи тингланди.

Кўрилган масалалар юзасидан қарорлар қабул қилинди.

Ҳисобот йиғилишида Ўзбекистон Республикаси енгил, маҳаллий, мебель саноати ва коммунал-маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ходимлари касаба уюшмалари Марказий қўмитасининг раиси М.Одилова қатнашди.

О.ЖУМАНАЗАРОВ

ТАЪСИС КОНФЕРЕНЦИЯСИ

«Бухоротекс» ҳиссадорлик жамиятининг фаоллар залида енгил, маҳаллий, мебел саноати, коммунал хўжалиги ва маиший хизмат корхоналари ходимлари Бухоро вилоят касаба уюшмаларининг таъсис конференцияси бўлиб ўтди.

Кун тартибидаги асосий масала-»Енгил саноат ходимлари, маҳаллий, мебель саноати, коммунал хўжалиги, маиший хизмат корхоналари ходимлари касаба уюшмалари вилоят қўмиталарининг 1994 йил ноябридан 1998 йил апрель ойигача бўлган даврда амалга оширган ишлари бўйича ҳисоботи» юзасидан енгил саноат ходимлари касаба уюшмаси вилоят қўмитасининг раиси М.Ражабова ва маҳаллий, мебель саноати коммунал хўжалиги, маиший хизмат корхоналари ходимлари касаба уюшмаси вилоят қўмитаси раисининг ўринбосари Б.Тўраевнинг маърузалари тингланди.

Шунингдек, тафтиш комиссиясининг ҳисоботи ҳам тингланди.

Маърузалар юзасидан музокараларда «Бухоротекс» ҳиссадорлик жамияти касаба уюшма қўмитасининг раиси И.Каримов, вилоят ҳудудий коммунал фойдаланиш бирлашмаси касаба уюшма қўмитасининг раиси М.Валиева, И.Фозилов номидаги трикотаж ҳиссадорлик жамияти тикувчиси К.Раҳматова, Ғиждувон йигирув-тўқув фабрикаси касаба уюшма қўмитаси раиси Д.Мусаева, «Нақшбандий» пойафзал ҳиссадорлик жамияти касаба уюшма қўмитаси раиси К.Аббосов, Бухоро троллейбус бошқармаси бош муҳандиси Ш.Жумаевлар сўзга чиқдилар.

Таъсис конференциясида ташкилий масала кўриб чиқилди. Мавлуда Ражабова вилоят енгил, маҳаллий, мебель саноати, коммунал хўжалиги, маиший хизмат корхоналари ходимлари касаба уюшмаси вилоят қўмитасининг раиси этиб сайланди.

Конференцияда Ўзбекистон енгил, маҳаллий ва коммунал-маиший хизмат корхоналари ходимлари касаба уюшмаси таъсис қурултойига делегатлар сайланди.

Йиғилишда Ўзбекистон енгил, маҳаллий, мебель саноати ва коммунал маиший хизмат корхоналари ходимлари Марказий қўмитаси раиси М.Одилова, касаба уюшмалари Бухоро вилояти Кенгаши раиси С.Сайфуллаевалар қатнашдилар.

А.ИСТАМОВ,

ҲАФИЗА - ТАНЛОВ ҒОЛИБИ

Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Самарқанд вилоят қўмитаси қизиқарли тадбирлар ўтказиб ўрта тиббиёт ходимлари касб малакасини оширишга, маънавиятини юксалтиришга ҳам кўмаклашмоқда. Яқинда «Камолот» жамғармаси билан ҳамкорликда «Ҳамшира-98» кўрик-танлови ўтказилди.

Унда кўрик-танловнинг туманларда ўтказилган босқичи ғолиблари касбга оид топшириқлар, санъат ва тарихга доир билимлар бўйича синовдан ўтишди. Якуний босқичда Каттақўрғон шаҳар марказий шифохонаси ҳамшираси Ҳафиза Муродова ғолиб деб топилди.

А.МИРЗАҚУЛОВ,
Р.ҚУРБОНОВ

ҒУЗОРДА МАЪНАВИЯТ КУНЛАРИ

Ғузор тумани ҳокимлиги ташаббуси билан ҳар йили май ойининг дастлабки кунлари туманда маърифий-маънавий тадбирлар кунлари деб эълон қилинган. Икки йилдирки йилнинг ана шу кунлари туман меҳнаткашлари туманда воняга етиб, мамлакатимизнинг турли жойларида фаолият кўрсатаётган етук олимлар, мутахассислар, ижодкорлар, матбуот ходимлари ва санъаткорлар иштирокидаги турли маърифий-маданий тадбирларда иштирок этадилар.

Бу гал ҳам тадбирларнинг энг аввалгиси «Имом ал-Бухорий - буюк муҳаддис» деб номланди. Бу тадбирни туман ҳокими Бегимқул Эшқобилов кириш сўзи билан очди. Шундан сўнг ҳокимлик мажлислар залида йиғилганлар туман меҳнаткашлари вакиллари Республика халқаро Амир Темур жамғармаси раисининг биринчи ўринбосари, шарқшунос олим Убайдулло Уватовнинг Имом ал-Бухорийнинг ҳаёти ва ижодига шу мазмунли суҳбатини тингладилар.

Бу тадбир ғузорлик Навоийшунос олим, марҳум Шарофиддин Шариповнинг хотираси кунига боғланиб кетди. Мазкур йиғинда олимнинг ҳаёт даврида нашр қилинмай қолган, аммо Республика «Маънавият ва маърифат жамоатчилик маркази»нинг «Маънавият» нашриёти томонидан яқинда нашр этилган «Лисонут тайёр ҳақиқати» китоби тақдимоти бўлиб ўтди. «Маънавият» нашриёти директори филология фанлари номзоди Сунnатилло Аҳмедов йиғилганларга бу китобнинг аҳамияти ҳақида сўзлаб берди ва марҳум олимнинг оила аъзоларига китобнинг илк нусҳасини ҳадя қилди.

Шу кунлари ўнлаб олимлар ва ижодкорлар туманнинг лицей, гимназия, ўрта таълим мактабларида ўқитувчи ва ўқувчилар, меҳнат жамоаларида ишчи ва хизматчилар билан учрашдилар.

Шунингдек, ушбу маърифат кунлари дастуридан «Ишонч» газетаси муштарийлари билан газета ижодкорларининг ўзаро мулоқоти ҳам ўрин олди.

Ҳуқуқий саҳифа

«ОҒУ» НИНГ СОДИҚ ҚУЛЛАРИ

Унинг жамиятга зарари қанча?

Қонун йўли билан гиёҳвандлик воситаларини истеъмол қилиш, тарқатиш, сақлаш ва узатиш қатъий таъқиқланишига қарамасдан ҳанузгача бу жиноят турлари республикамизда содир қилинаётган жиноятлар ичида салмоқдорлиги билан кўзга ташланмоқда.

Гиёҳвандлик воситалари билан шуғулланувчи шахслар кимлар ўзи?! Наҳот улар жавобгарликдан қўрқмасалар?! Ахир бу кимсалар айби билан бир эмас, бир неча минг кишиларнинг ҳаётига, оиласига, умрига путур етмоқда. Ҳеч кимга сир эмаски, гиёҳвандлик моддалари билан савдо-сотиқ қилувчи шахслар биринчи навбатда унинг истеъмолчилари ҳисобланишади. Бир неча бор бу «оғу»дан татиб кўрганлар эса, беихтиёр бир умрга унинг «содиқ қул»ига айланиб қолишади. «Содиқ қуллар» шунчалик сеҳрланиб қолишадики, кўзига на оиласи, на фарзанди кўринади.Уларнинг хаёлида биргина нарса муҳрланиб қолади -«оғу»-уни топиш, ундан баҳраманд бўлиш,ҳузур олиш. Ана шу истак эса, уни ҳар қандай йўлларга бошлайди. Ҳикоямиз айнан шундай кимсалардан бирининг қилмишлари ҳақида.

Владимир Ашотович Гульянц Самарқанд шаҳрида туғилиб, шу жойда истиқомат қилиб келган. 1997 йил 18 октябрь куни Гульянц Субҳонқулов Бахтиёрга 600 грамм кўкнор ширасини 180 минг сўмга пуллаётганида Самарқанд ИИБ ва ЖҚБ ходимлари томонидан қўлга туширилди ҳамда унга нисбатан жиноий иш қўзғатилди.

Аниқланишича, Гульянц кўкнор ширасини Тожикистон республикаси фуқароси Пенжикент туманида яшовчи Асли исмли кишидан ҳар граммини 250 сўмдан сотиб беришга келишиб олиб қолган. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш кераkки, гиёҳвандлик моддалари республикамизга асосан қўшни худудлардан етказиб берилмоқда.

Самарқанд вилоят судига қарашли руҳий экспертизаси экспертларининг 1997 йил 21 октябрь куни берган хулосасига кўра, ҳамда Самарқанд вилоят норкологик диспансерлари экспертларининг 1997 йил 21 октябрь куни берган хулосасига кўра Гульянц руҳий жиҳатдан соғлом эканлиги, ўз хатти-ҳаракатларига жавоб бера олиш қобилиятига эга эканлигини, шунингдек, илгаридан гиёҳванд моддаларини истеъмол қилишини хисобга олиб, унга нисбатан ЎзРЖК 96-моддаси тартибида мажбурий даволаш тадбиқ этилиши лозимлиги кўрсатилган.

Гулянцга қўзғатилган жиноий иш текширувлари ниҳоясига етгач, Самарқанд туман суди уни 15 йилга озодликдан маҳрум қилди. Шунингдек,унга нисбатан ЎзРЖК 96-моддаси тартибида тиббий йўсинда гиёҳвандликка қарши мажбурий даволаш тадбиқ этилди. Шахсий мол-мулки давлат хисобига мусодара этилди.

Кўриб турганингиздек, бундай йўллар билан топилган мол-дунё ўз жойини топди. Наҳотки, Гульянц ва унга ўхшаш шахсларни ҳеч бир нарса ўз йўлидан қайтара олмаса?! Ахир у бир марта эмас, бир неча марта судланиб қамоқ жазосини ўтаб чиқдику. Жазо ўташ жойларида ўтказилган муддат ҳар қандай мулоҳаза юритадиган кишилар учун яхшигина мактаб вазифасини ўташи керак эди. Лекин ҳақиқатда эса, улар озодликка чиққач янада йирикроқ жиноятларга қўл урмоқда. Буни қандай тушунса бўлади?! Ёки жазо ўташ жойлари уларга қайта тарбиялаш масканлари вазифасини ўтай олмаётганмикин?!...

Ҳар қалай бир нарсани унутмаслигимиз лозим. Озодлик ҳуқуқидан маҳрум қилинганлар аввалом бор эътиборга, тарбияга муҳтож кишилар хисобланишади. Хоҳлаймизми, йўқми ўша маҳбуслар муддатлари тугагач, жамоат ичига қайтади. Лекин қандай шароитларда...

А. ЭШМУРОТОВ,
Республика прокуратураси Ички Ишлар идораларида тергов-суриштирув ҳамда ДСИ идораларида суриштирувни назорат қилиш бошқармаси катта прокурори.
Дилором КАРИМ қизи,
«Ишонч» муҳбири

КАСАБА УЮШМАЛАРИ ВА ҲУҚУҚ

ИШ БЕРУВЧИ ҚОНУННИ БУЗСА...

Республикамиз Президенти томонидан белгилаб берилган бешта тамойилнинг бири қонун устиворлигини таъминлашдир. Шундай экан, жойларда қонунларга, айниқса, меҳнат тўғрисидаги Қонунларга ва бошқа норматив ҳужжатларга амал қилиниши устидан доимий назорат ўрнатиш Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 9-моддасига асосан касаба уюшмалари вилоят кенгашлари бош меҳнат ҳуқуқи нозирлари зиммасига ҳам алоҳида масъулият юклаши тайин. Бу ҳақда касаба уюшмалари Жиззах вилоят кенгаши бош меҳнат ҳуқуқи нозири Шуҳрат Тожибоев бизга қуйидагиларни сўзлаб берди.

— Назаримда сўнгги пайтларда ишимиз масъулияти ошиши билан биргаликда фаолиятимиз анча жонланди. Буни мурожаат қилувчилар сони кўпайгани билан ҳам изоҳлашимиз мумкин. Масалан, жорий йилнинг ўтган уч ярим ойида касаба уюшма аъзолари бўлган ва бўлмаган турли касб ва ёшдаги фуқаролардан 310 нафари турфа хил мавзуларда ўз ҳақ-ҳуқуқларини у ёки бу даражада тиклаш юзасидан мурожаат қилишди.

Мен бугунги суҳбатимизда ҳуқуқий хизматнинг энг асосий ва муҳим жиҳатига алоҳида тўхталишни лозим деб ҳисобладим. Бу — иш берувчи билан ходим ўртасидаги ҳуқуқий муносабатлардир. Негаки, бу муҳим борада иш берувчилар томонидан кўпинча ростакам англашилмовчиликлар, айрим ҳолларда эса қонунга беписандлик муносабатлари яққол кўзга ташланиб қолмоқда.

Жиззах вилояти сув қурилиши трестига қарашли 8-механизациялашган кўчма колонна ишчиси Исмат Мамамов бизга мурожаат қилиб, 1997 йил давомида иш ҳақини ололмаётганини, ҳамда ноқонуний ишдан бўшатилганини баён этди. Бизнинг аралашувимиздан сўнг у ўз ишига қайтадан тикланиб, ўтган йилги иш ҳақлари тўлиқ ундириб берилди.

Вилоят «Сувоқава» корхонаси ишчиси Петр Игнатенко шу йилнинг 3 апрели куни ишдан ноқонуний бўшатилгани ҳақида мурожаат қилди. Ҳозирга келиб бу аризачи ўз ишига қайта тикланди ва мажбурий бекор юрган кунлари учун корхона ҳисобидан ўртача иш ҳақи тўланадиган бўлди.

Жиззах пластмасса заводида бош технолог бўлиб ишлаб келган Е. Иванова корхона маъмурияти томонидан ишдан бўшатилганлиги ҳақидаги буйруқ нусхасини бермаётганлиги ҳақидаги мурожаати ҳам ижобий ҳал этилиб, буйруқ нусхаси олиб берилди.

Шу каби мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин. Ачинарлиси шундаки, айрим иш берувчилар қонунни яхши билмасликлари оқибатида меҳнат шартномасини бекор қилиш асослари ва сабаблари меҳнат дафтарчасига ёзиб қўйилмоқда. Масалан, Жиззах шаҳридаги Жиззах ширкат хўжалиги ишчиси Гулсара Ҳайитова шу йилнинг 18 февралида ишдан бўшатилганида меҳнат дафтарчасига ишдан бўшатилиш сабаблари амалдаги Меҳнат Кодексининг 81-моддасига хилоф равишда ёзиб қўйилган. Фуқаро Г. Ҳайитованинг бизга қилган мурожаатидан сўнг хўжалик маъмурияти томонидан ишдан бўшатиш сабаблари ўзининг алоҳида буйруғи билан бекор қилиниб, меҳнат дафтарчасига тегишли ўзгартиришлар киритилди.

Биз юқорида келтирган маълумотларимиз билан кимларнидир ерга уриб, қаддини хам қилмоқчи эмасмиз. Фақат қонун ҳаммага баробар эканлигини, унга барчамиз итоат қилишимиз зарурлигини яна бир бора эслатмоқчи бўлдик, холос.

Суҳбатдош:
Абдуманноп АЗИМОВ,
«Ишонч» мухбири.

Абдуҳошим Муҳаммадиев кўп йиллардан буён Сайҳунобод туманидаги «Оқ олтин» дон ҳиссадорлик жамиятида адлия маслаҳатчиси вазифасида ишлаб келаётир. Ширкатлар, ташкилотлар билан тузилаётган шартномалар, битимлар унингсиз ўтмайди. Шу боисдан кўпдан-кўп нохушликлар олди олинаётир. Ишчи-хизматчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилишда амалий фаолият кўрсатаяпти.

Суратда: адлия маслаҳатчиси А.Муҳаммадиев (чапдан иккинчи) жамият мутахассислари Муҳиддин Оқбўтаев, Зайнулла Эргашев билан.

Нурмамат АЛМУРОДОВ олган сурат

Нотариус ва одамлар

ВАСИЯТНОМА НИМА ВА У ҚАНДАЙ ТУЗИЛАДИ?

Мухбиримиз шу савол билан юрист Таникул ИСМАТОВГА мурожаат қилди.

-Васиятнома алоҳида эътибор беришни, ворислик ҳуқуқини мукаммал билишни талаб қиладиган мураккаб нотариал ҳаракатдир. Шунинг учун васиятномани қонуний асос билан ва ўз вақтида гувоҳлар воситасида расмийлаштириш маъқулдир.

Амалиёт шуни кўрсатмоқдаки, васиятномани гувоҳлантириш учун нотариал идораларга маҳаллий миллат вакиллари яъни мусулмон миллатларига хос фуқаролар камдан-кам ҳолларда мурожаат қилишади.

Ҳар бир фуқаро ўзига тегишли бўлган шахсий мулкни, уй жиҳозлари, рўзғор буюмларини, давлат заём облигациялари яъни қимматбаҳо қоғозларни, турар уй-жой иморатларни ва дала ҳовли ҳамда автотранспорт воситаларини, шунингдек, омонат ва накд пулларини васият қилиб қолдириши мумкин. Авторлик ҳуқуқи ҳам бундан мустасно эмас.

Васият қилувчи фуқаро қонун-қоида бўйича меросхўрларнинг биттасини ва бир нечтасини ёки уларнинг ҳаммасини изоҳ бермаган ҳолда меросдан маҳрум қилиб кетишга юз фоиз ҳаққи бор. Яна васият қилувчи мероснинг олиниши учун меросхўр хулқ-атворининг хусусиятини қонуний равишда шарт қилиб қўйишга ҳам ҳақли.

Агар мулк васият қилувчи шахснинг ўғиллари ёки қизларидан бирининг номига ёки меросхўрлар доирасига кирмайдиган фуқароларнинг номига васият қилинган тақдирда ва бошқаларининг номзоди васиятномада кўрсатилмаган бўлса ёки меросдан маҳрум қилинган бўлса, у ҳолда Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 1142-моддасига асосан васиятноманинг мазмунидан қатъий назар, оиланинг бошқа аъзоларига ҳам маълум миқдорда тегишли улуш ундириб берилади.

Суҳбатдош:
Маҳбуба ҲАЙИТОВА.

Биздан сўрабсиз...

Саволларга ҳуқуқшунос Карим Мухторов жавоб беради

- Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг паспортини олиш муддати қачонгача давом этади? Шу ҳақда тушунча берсангиз.

М. Маҳмудов,
Бухоро шаҳри.

- Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1994 йил 23 декабрдаги «Ўзбекистон Республикасида паспорт тизими тўғрисидаги Низом»ни амалга киритиш ҳақида»ги Фармонига асосан 1995 йилнинг 1 январидан бошлаб Ўзбекистон Республикасининг фуқароларига янги паспортлар бериш бошланган бўлиб, бу иш 2000 йилнинг 1 январида ниҳоясига етказилади.

Ўзбекистон Республикаси фуқароларида бўлган паспортларнинг амал қилиши уларни янги нусхадаги паспортларга алмаштиришнинг бутун даври мобайнида сақланиб қолади.

2000 йилни кутмасдан, шу кунларда паспортни алмаштириб олиш лозим. Акс ҳолда белгиланган муддати ўтган паспорт билан ҳеч қандай ишни амалга оширишнинг иложи йўқ.

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 223-моддасига мувофиқ паспорти бўлиши шарт бўлган фуқаронинг паспортсиз ёки ҳақиқий бўлмаган паспорт билан яшаши энг кам иш ҳақининг иккидан бир қисмидан бир бараваригача бўлган миқдорида жарима тўлашига сабаб бўлади.

- Ходимга ортиқча тўланган иш ҳақини қайтариб олиш мумкинми?

Х. Самадов
Самарқанд вилояти.

- Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 279-моддасига асосан ходимга иш берувчи томонидан ихтиёрий равишда ёки қонунни нотўғри қўлланиши сабабли тўланган ортиқча иш ҳақини қайтариб олинишига йўл қўйилмайди. Агар ҳисоб-китобда хатоликка йўл қўйилиши оқибатида ходимга ортиқча иш ҳақи тўланган бўлса, бу пул қайтариб олинади.

Йўл қўйилган камчиликлари ва ўз вазифасини тўлиқ бажармаганлиги учун ҳисобчи ходимга иш берувчи томонидан Меҳнат кодексининг 181-182-моддаларига асосланиб интизомий жазо чораси қўлланиши мумкин.

Мабодо ходим ёлғон маълумотлар ёки сохта ҳужжатлар тақдим қилиши оқибатида унга ортиқча иш ҳақи тўланган бўлса, бу суммалар суднинг қарори асосида ундириб олинади.

-Меҳнат низоларини кўриб чиқишни сўраб қанча муддат ичида мурожаат қилиш мумкин?

Д. Аҳмедова.
Тошкент шаҳри.

-Ходимнинг меҳнат низоларини кўрувчи комиссияга ёки судга мурожаат қилиши учун Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексининг 270-моддасига мувофиқ қуйидаги муддатлар белгиланган.

а) ишга тиклаш масалалари бўйича;

-ходимга у билан меҳнат шартномаси бекор қилинганлиги тўғрисидаги буйруқнинг нусхаси ёки меҳнат шартномаси бекор қилинганлиги ҳақидаги ёзув киритилган меҳнат дафтарчаси берилган кундан эътиборан бир ой:

б) бошқа меҳнат низолари бўйича;

-ходим ўз ҳуқуқи бузилганлигини билган ёки билиши лозим бўлган кундан бошлаб уч ой.

Кўрсатилган муддатларда ана шу масалалар бўйича мурожаат қилинмаслиги Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик-процессуал кодексининг 128-моддасига биноан аризалар, шикоятлар ва ҳужжатлар меҳнат низоларини кўриб чиқувчи органлар томонидан кўрилмаслигига асос бўла олади.

Агар қонунда белгиланган муддатлар узрли сабабларга кўра ўтказиб юборилган бўлса ҳамда узрли эканлигига кўра ўтказиб юборилган бўлса ҳамда узрли эканлиги тасдиқловчи ҳужжатлар тақдим қилинса, бу муддатларни тасдиқловчи ҳужжатлар тақдим қилинса, бу муддатлар суд ёки меҳнат низолари комиссияси томонидан қайта тикланиши ва аризалар кўриб чиқилиши мумкин.

Ходимнинг соғлигига етказилган зарарни тўлашга доир низолар бўйича судга мурожаат қилиш учун қонунда муддат белгиланмаган.

Адолат сабоқлари

ТИРИКЧИЛИК «ИЛМ»И

(Бадеа)

Хонада қисилиб кетдим. Гўзал баҳор тароватı, уйғонаётган олам нафаси мени ташқарига ундарди. Тор йўлакчадан боққа чиқдим. Дарахтлар мижжа ёриб, куртак чиқаришга шайланаяпти. Бўлиқ тупроқни киприклари билан тешиб ўтиб, ёруғликка, ҳаётга интилган майсанинг жасоратида яшашга бўлган бўйсунмас кучни кўрамиз. Табиатнинг бу мўъжизаси одамлар ўртасидаги шарҳлаш оғир бўлган муносабатлар таҳлилидан чарчаган зеҳнимда чақин чаққандек бўлди: ахир барча ҳаракатларни, муносабатларни бошқариб турувчи Буюк Куч бор-ку! Новдаларнинг япроқларга бурканиши, ғунчанинг гулга айланиши, кейин мева тугиши шундай қудрат борлигини энг оддий тарзда такрорлаб турмаяптими? Инсон қанчалик ўзига бино қўймасин, шу юмушларнинг бирини бажара олмайди-ку! Уни қўйинг, дарахтнинг сон-саноқсиз баргларидан бирини ясаш кимнинг қўлидан келади? Буюк куч олдида ўша япроқдек ожиз инсон баъзан ўз қавмига шунчалар зиёдасарлик қиладики, ундайлар ҳақида «худосини ҳам танимайди», деган ибора ўринли тўқилган.

Сени ўзига яқин олиб, юрак дардини тўкиб солган одамга бирор кўмак беролмасанг, қийин бўларкан.

- Тақдирим Яратганга қолганда, пешонамдан кўрардим,-деди кап-катта одам аламдан дағ-дағ титраб, - рўзғорим ҳувиллаб ётган бўлса, еярман-ичарман беш болани боқиш ўзи бўладими? Қошки қариндошларда ҳам бирор нарса топилса, ҳаммаси қақшаб ўтирибди. «Кўзингни ўйиб бер» деса, тайёр эдим, бироқ бунча пулни қаердан оламан?

Бирор нарса деб таскин беришга ожизсан. Фақат шу бечорадан пул (яъни пора) талаб қилган одамнинг ҳам фарзандлари бормикан, деган энг оддий андиша фикрдан ўтади. Ота-она ўз дилбанди учун ҳамма нарсага тайёр, бироқ йўқни йўндириб бўлмайди.

Муҳокама шу ерга келганда фикр чувалашиб кетади. Ибратлар, далиллар, хулосалар-кўзнинг очилишига ундовчи маърифатлар шунчалар кўпки, ҳаммасини шарҳ этишга йиллаб вақт керак бўлади. Қаршимда зор қақшаб ўтирган инсон изтироблари таъсирида баъзи воқеаларни эсладим, тафсилот ва суҳбатлардан парчалар келтирдим.

ТАНИШИМНИНГ ҲИКОЯСИ

- Ўзимни бировларнинг кўзига бунчалар ожиз, ҳатто нотавон кўриниб қолганимни сезмас эканман.

Бир куни очиқ эшикдан ёш ҳамкасблардан бири илтифотсизлик билан кириб келди-да, қаршимда ўтириб, одатдаги мулозаматлар билан гапини бошлади.

Унга ҳар куни кўзим тушганидан, баъзан иш юзасидан мулоқотда бўлганимдан, юриш-туриш-ю, қош-қовоғидаги ҳар бир ўзгариш зеҳнимда акс этаверади. Фақат акс этаверарди эмас, муҳрланиб қолганди. Ундаги улғайиш тадрижини ўзимнинг шу ёшдаги ҳолатим билан таққослайман. Азбаройи омади чопиб, обрў жамоага қўшилиб қолгани-ю, унинг бу имкониятдан қандай фойдаланиши мумкинлиги мени беихтиёр муҳокама майдонимга айланиб қолган. Фикратимда ёш ҳамкасбимга нисбатан икки қутб шаклланган: бири - у шу зайлда изчил улғайиб борса, соҳанинг етук арбобларидан бири бўлиши мумкин, деган тахмин бўлса, иккинчиси, кўпларни ғарқ қилган оқимдан чиқиб кетолмаса керак, у ҳам 2-3 йилда ҳамманинг кўйига тушиб қолади-ёв, деган хавотир эди. Дастлаб, биринчи қутбдаги далиллар ишончли эди. Ишда фидойилик, ҳафсала етарли эди унда. Илмий кенгаш йиғилишларида қўйилган масаланинг кўпчилик илғамаган жиҳатлари хусусида асосли фикрлар билдириб, тезда назарга тушди. Ҳатто оқсоқоллардан эътирофлар ҳам эшитди. Мен эса хавотирда эдим: мақтов болакайни довдиратиб қўймаса эди. Шундай ҳам бўлди, кўпчиликнинг назарини ўзига қаратдию, ботинидаги «айбгина»лари кўзга ташланиб қола бошлади.

Аввало, унинг феъл-атвори баъзи нуқсонлардан холи эмасди. Кўплаб ёшлар каби жиззаки, бунинг устига мақтанчоқликка мойил экан. Аста-секин илмий баҳсларда ўзини йўқотиб, асабини тутолмайдиган бўлиб қолди. Бир сафар обрўли мутахассислардан бирига қараб «Менинг ўрним сиздан юқорироқ бўлиши керак» деб юборди, кейин эса ёлғончилиги бор экан. Энди «беайб-парвардигор» деганларидек, бундай қусурлар кўпчиликда учраши табиий. Шу андиша билан уни маъзур тутиб, «Нафси қанақа экан, қўли ҳалол, дили покмикан» деб мулоҳаза қилардим. Чунки кўпчилик айни пайтда худди шу масалада қоқилаётган эди.

Рости, атрофдаги кишига, ўз ҳамкасбингга нисбатан шунчалик даражадаги мулоҳаза билан қараш табиий, бироқ бирон марта унга «ундай бўл, бундай бўл» демадим, бунга зарурат ҳам, ҳожат ҳам йўқ эди. Негаки, муносабатларимиз шунчаки иш доирасида эди, фақат менга бироз ихлос билан қарашини сезардим.

Икки йиллар ишлагач, гарчи маош бу даражада бўлмаса-да, кийинишлари башанглаша бошлади. Бу ҳеч кимни ажаблантиргани йўқ:кўпчилик ёшлар ҳам ишлаб, ҳам тадбиркорлик қилишаяпти, қандини уришсин. Бир кун қўлида қимматбаҳо сумкачани ўйнатиб ишга келди. Кейин эса унча-мунча одамнинг бўйи етмайдиган чарм чакмон кийиб юрадиган бўлди. Рафтори ҳам ўзгариб қолди, қўлини шимининг чўнтагига тиқиб, йўлакдан беписанд ўтиб қолди. Мен ички сезги билан унинг ўзгараётганига ишона бошладим, фақат бу нима туфайли эканини англаб етганим йўқ эди. Кенгаш йиғилишларида ўзини тутиши ҳам бошқачароқ бўлиб қолди. Фикрларининг салмоғи камайган бўлса-да, овози шиддатли, кесиб-кесиб гапиришни одат қилди.

Ана шу ёш ҳамкасбим бугун негадир калласи оғиб, хонамга кириб қолди. Кайфияти анча чоғ кўринар эди. Ҳаракатлари шахдам, тетик. Суҳбатимиз нимадандир нолиш билан бошланди (биз ҳаммамиз, қандайдир, шу нолиш касалига мубтало бўлиб қолдикми-ей). Мен ҳам ярим ҳафсаласизлик билан нимадир деб минғирладим. Шунда суҳбатдошим кўзимга тик боқиб сўз бошлади.

- Ҳалил ака, сиз бундай қийналиб юрманг.

Бу довдир нима деяпти? Наҳотки менинг ҳолатим унга «қийналиб юриш» туюлган бўлса? Ўзи, ботиний юкданми ёки сермулоҳазакорликданми, оғир карвон бўлиб қолганимни билардим. Бироқ бу нарса менга азоб бераётгани йўқ, фақат сийратим суратимга кўчгандир. Эътирозимни эшитмай яна давом этди:

- Яшаш тарзини ўзгартиринг.

Агар дастлаб қизишган бўлсам, энди қизиқиш билан сўрадим:

- Хўп, нима қилишим керак?

- Пора олинг, - деди салмоқлаб ва биринчи сўзга урғу бериб.

У бу гапни ва ундан кейин нима дейишни обдон ўйлаб олган экан чоғи, тўхтатмай давом этди:

- Ҳамма шундай қилаяпти ҳозир.

Рости, қотиб қолдим. Маст бўлиб олган қуённинг шерга дўқ қилгани ҳақидаги латифани эшитган эдим, ўшанда шер, билмадим, қандай аҳволга тушган, бироқ мен ўзимни йўқотаёздим. Қаршимда она сути оғзидан кетмаган гўдак мен баркамол ақлим билан англай олмаган ҳақиқатимни болаларча ўйинқароқлик билан эрмак тарзида такрорлаб, менга сабоқ беришга интиларди гўё. Лекин у бола эмас эди, у шароитга жуда тез мослашган, кўплар ботина олмай турган кўлмакка тизза уриб, ундан ризқини қидириб еб юрган уддабурон жаноб эди. У оғзида мазаси қолган луқмасининг таъми билан менга дадил сўз қотарди. Балки ростдан унинг менга раҳми келгандир. Балки ягона йўл - шунақа яшаш тарзи эканига қатъий ишониб, мени ғафлат уйқусидан уйғотмоқчи бўлгандир, шунданми, гап оҳанги жуда самимий, товуши мусаффо эди. У гўё менга илтижо қиларди: «Акажон, пора олинг!» Шу аснода уни жеркиб ташлашим ё хонадан қувиб солишим мумкин эди. Бироқ у бунга арзийдиган гуноҳ қилмаган эди. Менга укаларча, юракдан маслаҳат бераётган эди. Нима бўлганда ҳам ўзимни қўлга олдим, бўғзимдаги ғазабни ичга ютдим, ҳатто унга ним табассум билан тикилишга ўзимда куч топа олдим. Орага маъносиз сукунат чўккан эди, уни бузиб, шундай дедим:

- Укажон, мен бундай қила олмайман.

Кейин жўшиб гапириб кетдим: «Йўқ, бу ишни мен қўрққанимдан, қила олмайман, демайман. Юрагим отнинг калласидек. Ёки уқувсизлик туфайли ҳам эмас - ҳар қандай муттаҳамликнинг уйини куйдираман. Кўриб турибман, товуқ мия, бурнидан нарини кўра олмайдиганлар қандай бойиб кетаяпти - ҳаммаси ғирромлик йўли билан. Нима, мен ғирромлик қилиш ёки пора олишни ниҳояти бойиш учун қиламанми? Йўқ, мен ундай одам эмасман. Менинг жоним азиз. Мен унақа ишларни қила олмайман, атайлаб қилмайман».

Албатта, менинг гапларимни ёш суҳбатдошим шунчаки чираниш, деб тушунди ва елка қисганича хонадан чиқиб кетди. Ҳар ҳолда унда ўзи танлаган йўлнинг тўғрилигига ишончи зўр эди.

«КИТОБ»ДАН

Оллоҳ инсонни фаришта ва ҳайвон оралиғида яратди. Унинг борлиғида ана шу икки унсур мужассам. Инсон танасидаги барча вужудлар бошқачароқ кўринишда ҳайвонларда ҳам мавжуд: кўз, қулоқ, оёқ, қўл, юрак... - умумий тарзда ҳадя этилган. Аммо инсоннинг фаришталарга яқинлиги шундаки, унинг кўз билан кўриб, қўл билан тутиб бўлмайдиган олами бор. Мана, севги деймиз, у недир? Бундай тушунчалар фақат ҳис қилинади. Ёки ақл, фикр, орзу, шодлик сингари тушунчаларни ҳам қўл билан ушлаб, кўз билан кўриб бўлмайди.

Агар тана юрак орқали бошқарилса, мавҳум олам эса қалб орқали бошқарилади. Қалбни ҳам кўриб бўлмайди, уни Оллоҳга тегишли, дейдилар.

Ҳар бир жисмоний ҳаракат қалбда акс этади. Агар парвардигор томонидан раво кўрилган қилиқларни содир этсангиз, қалбингиз ойдинлашиб, тозариб бораверади. Макруҳ нарсаларга қўл урсангиз эса қалб ойнаси хиралашиб кетаверади.

Тоза қалбларда Оллоҳ жамоли акс этади, кир қалблардан эса барча эзгуликлар қочади. Тоза қалблардан туғилган сўз қалбларга тўғри йўл топади, қўшиғи қалбларни кашф этади. Тоза қалбли олимларгина энг буюк ихтиролар ярата оладилар-чунки бундай кишилар билан ҳар доим Оллоҳ бирга бўлади. Қалби нопок кимсалар эса бундай саодатдан маҳрумдирлар, шунинг учун улар фақат вужудларининг лаззати учун яшайдилар, тўйиб еб-ичиб, давру даврон суриб дунёдан ўтадилар.

Тоза қалбли одамлар борлигидан дунё ўз меҳварида боқий айланиб туради. Агар улар бўлмаса, қиёмат-қойим бўлади. Ана шундай мувозанат бузилган пайтларда табиий фалокатлар рўй бериб, қишлоқ-шаҳарларни ер ютган, тошқинлар рўй берган, урушлар чиққан.

Палаги тоза кишиларга Оллоҳ насиб этган ризқдан ўзгаси татимайди. Мабодо, бу шартни бузсалар, бирон зиён кўриш эҳтимоли аниқ. Ҳеч нарсадан ҳазар қилмайдиган зотларнинг зуваласида ҳаром унсурлар бўлади. Улар ё зинодан туғилган, ё ҳаром-хариш луқма еб улғайган чиқади.

Нафсни енгиш энг катта қаҳрамонликдир.

ҲИКОЯНИНГ ДАВОМИ

- Ўшанда вилоят газетасида ишлардим. Газетанинг янги йил сонига маҳаллий ҳокимият депутатларидан бири ҳақида ижобий мақола ёзиш менга топширилди, Тезда сафарга чиқдим. Йўлда яп-янги оқ каптардек «Жигули»да кетаяпман, уни икки ойча олдин харид қилган эдим, рулда-ўзим, хаёлим ижодий режа билан банд. Туман ижроия қўмитаси котибини топиш, у билан келишиб олиш қийин кўчмади. Жуда маданиятли одам экан, муддаомни тез англаб, ёрдам беришга шошилди. Маҳаллий депутатлар ҳақида маълумот берувчи журнал юритган экан, уни аста варақлаб сўз бошладим:

- Касби-пахтакор, ижарачи, бригадир. Ҳамма кўрсаткичлари яхши. Фақат бир «айби»-менинг жияним бўлади. Яна бошқалар ўз қариндошини тиқиштирибди, деб юрмасин, қўйинг. Мана, сут соғувчи, ўтган йил пойтахтга ҳам бориб келувди. Ҳаммалари арзийдиган одамлар.

Ана шундай муҳокамалардан кейин бир савдо ходими устида тўхталдик. Ҳамма ишлари яхши, ҳам қишлоқда обрў одам экан, бунинг устига яқинда орден ҳам олибди. Қолаверса, нега магазинчиларни нуқул ёмонлаш керак, уларни мақтаб ёзиб бўлмайди?

Номзод аниқ бўлгач, котиб туман савдо идорасига телефон қилиб, гап нимадалигини яхшилаб тушунтирди. У ёқдан вакил келадиган ва мени олиб кетадиган бўлди.

Вакил билан унинг машинасида депутатнинг қишлоғига қараб йўлга тушдик. Ҳамроҳим-таъминотчи экан, мен билан истиҳола қилиб гаплашаяпти. Савдо ходимлари мухбирлар олдида ўзларини нохуш сезишларини биламан, шунинг учун кўп ҳам киришиб кетмай, манзилга етиб бордик. Магазин янги бинода экан, ойнаванд, тағи кўтарилиб қурилган, атрофдаги пастқам уйлардан ажралиб турибди. Кириб, айланиб кўрдик, маҳсулотлар бисёр, анча тартибли, басаришта. Бироқ мудир-депутат аканинг ўзи йўқ экан, ҳамроҳим уни тез топиш ҳақида кимларгадир кўрсатма берди.

- Акани топгунларича бу ерда турмайлик, - деди таъминотчи, - у кишининг уйларига бориб, ўша ерда кутамиз.

(Давоми 4-бетда)

ТИРИКЧИЛИК «ИЛМ»И

(Бадеа)

(Боши 3-бетда)

Ҳаво совуқ эди, ўрта бир жойда қаққайиб тургандан панароқда танда қўйиш афзаллигидан ноқулай бўлса ҳам (ўзимча) рози бўлдим. Йўлда яна икки киши қўшилди. Тўртовлон депутатникига жўнадик. Кўп кутдирмай, уй эгаси ҳам етиб келди. Ёши элликдан ошган, чаққон, уддабуронлиги кўриниб турган одам экан. У-бу ҳақида гаплашган бўлдим, ён дафтаримга нималардир ёздим. Худди ўша пайтлари ичкиликка қарши аёвсиз кураш кетаётган эди, дастурхонга қаердандир битта «тоза»сидан ҳам олиб келишди. Албатта, бу мухбир учун эди, бироқ мен ичмадим. Жуда кўп илтижо қилишди. Ҳатто мезбон намоз ўқиб юрган бўлса-да, ўзи ҳам ичишга рози бўлди, барибир қўлларини қайтардим. Машина бор, рулда янгиман, деб туриб олдим. Негадир ҳаммалари хомуш бўлиб қолишди, зиёфат унча татимади.

- Меҳмон, яхши кузатолмадик, узр, - деди уй эгаси астойдил хижолат бўлиб.

- Йўқ, нега ҳаммаси яхши бўлди, биз хизмат юзасидан келганмиз,-дедим мен.

Машинага чиқишдан олдин депутат, яъни мезбон менинг ҳамроҳим-таъминотчини анча ушлаб қолди, ниманидир узоқ тушинтирди. Мен ўзларининг иши бўлса керак, деб заррача ҳам эътибор берганим йўқ.

Қайрилишдан ўтиб, катта йўлга чиққач, ҳамроҳим гап бошлади.

- Ака яхши меҳмон қила олмадим, - деб жуда хижолат бўлди.

- Тўйга келганимиз йўққу. Лекин самимий одам экан,-дедим бамайлихотир. Кейин ишдан, сафарлардан суриштириб кетди, мен ҳам қисқа жавоб бериб кетавердим. Аслида, таъминотчи менинг қўйнимга қўл солиб кўраётган экан. Бироз гапимиз қовушгач:

- Ака, меҳмонга яхши бир костюм совға қилишим керак эди, аксига олиб магазинда дурустроғи йўқ экан, деб анча қийналдида,-деб қолди. Мен яна қандайдир далиллар билан мухбирлар совға олмаслигини исботлашга уриндим чоғи, ҳамроҳим эса дадилланиб:

- Барибир ака костюмнинг пулини менга берди, сиз шуни олинг, -деб қолди.

Ҳаётимда бунақа ҳолат ҳеч учрамаганди, шошиб қолдим. Ўзимни қўлга олиб, қаттиқ жеркиб ташладим, у эса савдони давом эттираверди:

- Э, қизиқ экансиз, битта костюмнинг пули нима бўлибди, олавермайсизми...

Йўлда кетаяпмиз, шунақа тортишув анча чўзилди у «у» деди, мен «бу» дедим, кўнглимнинг тагида унинг пулини олиш йўқ эди, бу ишни сидқидилдан ўзимга ор деб билгандим.

- Мен ҳеч нарсага муҳтож эмасман...

Менинг гапларим энсасини қотирдими ёки ростдан жаҳли чиқдими, жиддийлашиб деди:

- Ўзим ҳам аҳмоқ эканман, бир қўрқоқ одам билан пачакилашиб ўтириб...

Пихини ёрган таъминотчи шундан кейин ҳоврим босилганини сезди-да, букланган йигирма бешталикларни кўкрак чўнтагимга тиқиб қўйди. Унинг қийналиб кетгани таъсир қилдими ёки нафс ғолиб келдими, пулни қайтариб беришга куч тополмадим. Фақат алам билан:

- Бунақа нарсаларга ўрганмаганман. Менга ёқмайди, бирга ўн бўлиб чиқиб кетади,-дея олдим холос. Бўғилиб кетгандим, бу нохуш ҳодиса қаерда рўй берди, дегандек, ташқарига қарадим. Биз Кийикчи қишлоғидан ўтиб борар эдик. Ҳадемай туман марказига ҳам етиб келдик, мен машинамда уйга кетдим.

Йўлдаги воқеани унута олмадим. Гуноҳ иш қилгандек эзилиб юрдим, бировга айтмадим ҳам. Кимдир костюмимга мина жойлаштириб қўйган эди-ю, у қачондир портлаши керакдек сезардим ўзимни. Икки-уч кун чўнтагимга қўл ҳам тиқмадим, ўша гап-сўзлар эсга тушиб, кайфиятим бузилар эди. Кейин пулларни йўқотиш пайига тушиб қолдим. Ниҳоят, юрак ютиб, қўлимга олдим ва санаб кўрдим-150 сўм. Яна ўша костюмимнинг ташқарисидаги юқори чўнтагимга жойлаб қўйдим. Уни ҳамкасблар билан бирга тушликка чиққанда ишлатишни мўлжалладим. Шундай қилиб яримларини йўқотдим. Яна бир сафар ошхонада навбатга турсам, қўшни қишлоқлик танишимни кўриб қолдим. У шанба куни ўзларида катта тўй борлигини айтиб, боринг, бирга томоша қиламиз, деб таклиф қилди.

Негадир шу тўйга боришни жуда истаб қолдим.

Ниҳоят, шанба куни эрталаб уч киши йўлга тушдик. Машинани ялтиратиб артганман, рулда виқор билан кетаяпман. Туман марказидан ўтиб, яйдоқ дала ўртасидан йўл бошланди. Олдинда қаторасига иккита тележка тортган тракторни қувиб етдик. Обгонга чиқсам, олдинда яна шундай иккита тележка тортган трактор бор экан. Далага гўнг чиқариш авжида бўлса керак, биринчисини қувиб ўтганимда чап тарафдаги қўшимча йўлдан яна бир трактор бемалол йўлга чиқди-да, менинг қаршимдан кела бошлади. Шундай пайтда мен тезликни пасайтириб, икки трактор орасидаги бўш жойга киришим керак эди. Афсуски, шундай қилмадим, тезлик анча юқори эди. Яна газ босиб, олдиндаги қўш прицепли тракторни ҳам қувиб ўтишга шошилдим. Ўзиям қаршидан келаётган тракторнинг баллони тагидан (у ҳам бостириб келиб қолган экан) машинани кескин ўнгга қайирдим. Очиқ йўлга чиқиб олган эдим, лекин машина тагимдан чиқиб кетгудек бўлиб учиб кетди. Ақлнинг қочгани-нимадир орқадан келиб туртдими, деб кейинга қарабман, ҳеч вақо йўқ. Тезда олдинга тикилсам, кўзимга дарахтлар кўриниб кетди. Худди уларга бориб уриладигандек, рулни кескин чапга тобладим. Машина қийшайди, яна нимадир бўлди ва ойналар шалдираб тўкилиб кетди. 2-3 думбалоқ ошиб, оёғи осмонга бўлганча ағдарилиб қолди. Ҳаммасини кўриб, ҳис қилиб турдим. Атрофдан одамлар югуриб келиб, бизни тортиб олишди. Менинг бошим тилинган ва ундан салонга қон оққан эди. Ҳамроҳларимдан бирининг қўли синибди. Йиғилганлар эзилиб кетган машинага афсус билан тикилишар, бизнинг тирик қолганимизга шукрона билдиришарди.

Шундан кейин ғуссали кунларим бошланди. Кайфиятим жуда бузилди, бироқ ҳаммасига чидашим керак эди. Машинани тузатиб, арзон гаровга сотиб юбордим.

Орадан анча вақт ўтгач, ҳасрат билан авария содир бўлган жойдан йўловчи машинада ўтдим. Беихтиёр «Қаер экан?» деб разм солсам, ё тавба, ўша Кийикчи қишлоғининг тўғрисида, таъминотчи чўнтагимга пул солиб қўйган жойнинг айнан ўзида экан. Яна тасодифни қарангки, абгор бўлган машинани тузатган уста ҳам 1500 сўм олганди...

...Менга пора олишни тавсия қилаётган ёш дўстим бундай гапларни билмайди-да. У дунёни бошқариб турувчи ҳикматлар борлигини, ҳамма қилиғимизни Яратганнинг ўзи кўриб турганини билмайдида. Бизнинг ризқимизни ҳалолдан ёзган, ука, ҳалолдан!

ИБРАТЛИ САБОҚЛАР

Ҳамкасблардан бири ҳикоя қилади:

- Бир муҳожир одам тил билмасликдан қийналиб юрган экан, чойхонада тасодифан танишиб қолдик-да, арзимаган юмушини бажариб бердим. Азбаройи ҳурсанд бўлганидан бир даста пулни чўнтагимга тиқди. Олмайман, деб роса хархаша қилдим. Бечора «соҳиб таржимон» деб шунчалик осилиб олдики, қўлини рад этсам, йиғлаб юборгудек эди. Олиб, санаб кўрсам, уч кило гўштнинг пули экан. Уйга бордим, ҳовлига киришим билан бадбўй ҳид димоғимга урилди. Безовта бўлиб, қўйхона тарафга ўтдим. Не кўз билан кўрайки, бир ой давомида аравада ташиб, қуритиб, қишга ғамлаб қўйган хашагимни болалар ёқиб юборишибди. Беихтиёр ўша пул солинган чўнтагимни чангаллаб олибман.

Мана бундай воқеа ҳам бўлган экан:

- Бозордан сабзи харид қилгандим, деҳқон охирида қолган майдаларини ҳам халтамга солиб берди. Пул берсам, олмади. Уйда тўрвани супада қолдириб, бошқа ишларга андармон бўлиб кетибман. Қарасам, қўтондан бўшаган қўйлар сабзини пақкос тушириб қўйибди.

Ва яна:

- Картошка ўлчаб турган деҳқон меҳри ийиб кетдими, тарозидан ташқари яна бир каттасини ташлаб юборди. Уйга келиб бозорликни тоғарага жойлаётсам, ўша картошка пастга тушиб думалаб кетди. Пешона тер тўкмай топилгани буюрмаган ризқима.

Неча йиллардан буён тилдан тушмай, одамларни ўйлаб кўришга ундаб келаётган ривоятлар ҳам кўплаб топилади.

- Бошқоронғи бўлган аёл эри билан бозорни айланиб юрарди. Улар узумфурушнинг олдида тўхтадилар. Аёлнинг узумга кўнгли суст кетди, бироқ истиҳола қилиб эрига айта олмади ва кўзни шамғалат қилиб бир дона узум олиб оғзига солди. Кунлар ўтди, аёлнинг кўзи ёриди. Нима бўлди-ю, чақалоқни опичлаб олган эр-хотин яна ўша узумфурушнинг олдидан ўтиб қолишди. Унга яқинлашишлари билан гўдак чидаб бўлмайдиган даражада чинқириб йиғлаб юборди. Бу синоатдан эр ҳайрон бўлди, хотин эса гуноҳини эслади ва бўлган гапни эрига айтди. Ота узумфурушни рози қилгач, гўдак йиғидан тўхтади.

- Бир бола нуқул мешкобларнинг мешига игна санчиб тешар ва уларнинг жиғига тегарди. Бу қилиқдан безор бўлган мешкоблар боланинг онасини топиб, уни бундан воқиф этдилар ва боласининг бошқа шаккоклик эмас, айнан мешларга игна санчиб қочишидан ажабланиб гапирдилар. Шунда она бир сирни очди. Шу боласи бўйида пайти анорга бошқоронғи бўлганини, хоҳиш тазйиқида қўшнининг боғига тушганини, бироқ анорни очиб ейиш имкони бўлмаганидан унинг пўстига нина санчиб шарбатини ичганини айтиб берди...

ХУЛОСА ЎРНИДА

Жонли таассурот турткиси билан қайд этилган бу мулоҳазалар гўё сидирға сиртда ёйилиб ётарди. Уларнинг бўйи, эни, баландлиги йўқ эди ва бўшлиқда маълум ҳажмни эгалламагани учун уни кўриб бўлмасди. Фақат тепадан тикилгандагина бу манзарани кўз илғаши мумкин эди. Мен эса ўта безовталик билан пора деб аталган иллатнинг ростакам шамойилини кўрмоқчи эдим. Шу мақсадда ҳамкасбларга, танишларимга мурожаат этдим, китобларни варақладим. Барибир муддаом ҳосил бўлмади. Ахир муҳитда эркин парвоз қилиб, ўзича тирикчилик «илм»и (балки «тирриқчилик илми»дир) ни кашф этган ёш ҳамкасбим, «бизга ҳалолидан ёзилган» деган эътирофга келган танишим, катта «Китоб»дан келтирилган иқтибос ва ибратли воқеалар тафсилотида, ички мантиқий боғланиш бор-ку. Уларнинг бири кўзгу бўлса, иккинчиси қиёфа. Менинг мулоҳазаларим эса икки қирғоқда баравар кезарди: қалб ва қисмат. Гўё қалбнинг шахс аъмолига таъсири йўқдек таассурот пайдо бўлаётганди. Яъни кимдир ўзини қанча авайлаб, пок тутса, шунча ташвиши кўпаяверади, кимдир ҳеч нарсани писанд қилмай, билганича яшаса, умри роҳат-фароғатда ўтаверади. Аслида бундай ҳолат мен улуғламоқчи бўлган ғояларга зид бўлиб, уни бир пулга чиқарарди.

Ниҳоят, жавобсиз саволларни қаноатлантириш учун бир умр масжид тубини макон тутган отахон ҳузурига йўл олдим. Фариштадек оқ либосга ўранган чол мулоҳазаларимни қизиқиш билан тинглади. Айниқса, ҳаяжонланиб айтган «Нега пора баъзиларга ёқади, баъзиларга ёқмайди?» сингари саволларимга алоҳида диққатини қаратди. Сўнгра салмоқ билан гап бошлаб, дунё сир-синоатларидан анча ваъз ўқиди. Домланинг нутқи одамларнинг тўрт тоифага (аҳли илми маърифат, зоҳидлар, тақво аҳли ва қолганлар) бўлиниши, уларга алоҳида хизмат ва қисмат ноил этилгани, Оллоҳ маърифат руҳини ато этган зот ноқис амаллар билан шуғулланса, бу Эгамнинг норозилигини қўзғаши ва бошқалар хусусида эди.

- Иллатлар туғма бўладими?

- Йўқ, ҳар бир инсон дунёга келар экан, у тоза руҳ сифатида ҳаётини бошлайди. Бироқ ҳаром луқма еб улғайса ёки ношаърий туғилган бўлса, феълида бадкирдорлик ғолиб бўлади. У тез ёмон амалларга банда бўлиб қолиши мумкин. Болангга ҳалол едириб, ҳалол ичир, роҳатини кўрасан.

- Яхшилик ва ёмонликнинг ажри нимада?

- Бу дунё ҳақиқий ҳаёт олдида синов эканини биласанми? Ажр шундаки, ёлғончи дунёда пишқириб яшаётганлар охиратни эсдан чиқармасинлар. Агар ҳамма ҳар куни ҳеч бўлмаса бир марта шу амални бажарса, мувозанат бўзилмасди. Ҳаддидан ошган ёмонлар бўлмасди.

- Маърифий каломлар эпкиндек бир юзларни силаб ўтади-да, унутилади. Энг ёмони- кўпларнинг ғазабини қўзғатиб юрганлар бу гапларни эшитмайдилар, бундай мажлисларда бўлмайдилар, китоб-газета ўқимайдилар. Шу қаторда ҳеч кимдан ҳам, ҳеч нимадан ҳам қўрқмайдилар.

- Худодан қўрқмагандан қўрқ, болам. Мен бир ақлли одамга сабоқ бўладиган гапларни айтдим, бундан кўпи-ортиқча.

Шундай деб Отахон бир байтни қироат билан ўқидилар:

Ёмондин қоч, ёмондин
қоч, ёмондин,
Агар у қочмаса, сен
қочгин ондин.

Шу билан суҳбатимиз тугади.

Ҳаким САТТОРИЙ.

Спорт • Спорт • Спорт •

ЧЕМПИОНАТ СТАРТ ОЛДИ

...1995 йилдаги чемпионатга бор йўғи ўн нафар шахматчи тўплангáнди. Ўйинлар бир даврада ўтди. Халқаро гроссмейстерларсиз ҳам кураш, рақобат кучли бўлди. Омад Самарқанд шахмат мактаби вакилларига кулиб боқди. Шуҳрат Сафин уларнинг илғори бўлди. Тоҳир Воҳидов иккинчи ўринни олди. Бир йўла уч шахматчи Сайдали Йўлдошев, Владимир Егин, Марат Жумаев 3-5 ўринларни бўлашиб олган эдилар.

Вақти келиб, ўтган йилдаги мамлакат биринчилиги биринчи марта «гроссмейстер турнири» мақомини олди. Унда тошкентлик 18 ёшли Рустам Қосимжонов биринчилардан бўлиб гроссмейстер балини олди ва мамлакатимизнинг шахмат бўйича энг ёш чемпиони бўлди. Агар сиз ва биз Ўзбекистонда 62-бор чемпионат ўтиб, унда ғолиблик 33 кишига насиб этганлигини ҳисобга оладиган бўлсак, ўша чемпионлар рўйхатида Рустам Қосимжоновнинг ўрни алоҳида аҳамиятга эга эканлигининг гувоҳи бўламиз. Рустам Қосимжонов чемпионларнинг чемпиони бўлди. Чунки у уч нафар халқаро гроссмейстер, олти нафар халқаро мастер, тўрт нафар миллий спорт устаси, бир спорт усталигига номзод шахматчи қатнашган турнирда ғолиб чиқди.

Самарқанд шахмат мактабида тарбия топаётган ака-ука Ҳамроқуловлардан мутахассисларнинг умиди катта. 15 ёшли Иброҳим жаҳон ва қитъа биринчиликларида қатнашди. Спорт усталигига номзод, миллий спорт устаси, йил бошида эса ФИДЕ мастери бўлди. Унинг укаси Жўрабек ҳам ўн ёшлилар ўртасида Ўзбекистон чемпиони бўлишга улгурди. Ёш талантлар Қарши воҳасида ҳам бор. Анвар Ражабов тенгқурлари орасида илғори ҳисобланади. Воҳанинг шахмат бобида ишончли вакили Сарвиноз Эргашевадир. У Чироқчи туманидаги Қори-Ниёзий номли ўрта мактабда таълим олади. Ўтган йили Франциянинг Канн шаҳрида ўтган жаҳон биринчилигида иштирок этди.

Шу кунларда қизғин паллага кириб бораётган Ўзбекистоннинг 63-чемпионатида (олий лига) 13 нафар кучли шахматчилари дона суришмоқда. Оқлар жангида 4 халқаро гроссмейстер, 4 халқаро мастер, 4 спорт устаси ва бир спорт усталигига номзод иштирок этмоқда. Гроссмейстерлик унвонига Шуҳрат Сафин ва Дмитрий Қаюмовлар даъвогарлик қилишмоқда. 5-турдан сўнг тошкентлик Дмитрий Қаюмов ҳисобида икки ғалаба, учта дуранг бор. Андижонлик спорт устаси Иброҳим Каримов тўрт имкониятдан уч очко тўплади. Халқаро гроссмейстерлар Михаил Салтаев ва Сергей Загребельнийлар ҳисобида ҳам (5 имкониятдан) 3 тадан очко бор. Лекин ўтган йилги мамлакат чемпиони халқаро гроссмейстер Рустам Қосимжонов тўрт ўйинни бир ғалаба бир дуранг ва икки мағлубият билан якунлаб, бир ярим очко билан дона сурмоқда. Шунингдек, яна бир халқаро гроссмейстеримиз Сайдали Йўлдошев тўрт уринишдан икки очко тўплаган.

Аёллар ўртасидаги Республика 56-чемпионатида халқаро мастерлар Рима Мамедова, Ольга Ким, Анжела Хегайлар билан бир сафда олти нафар спорт усталигига номзод ва уч нафар спорт устаси иштирок этмоқда. Тошкентлик халқаро мастер Анжела Хегай тўрт уринишдан 3,5 очко жамғариб, якка пешқадамлик қилмоқда. Халқаро мастер Ольга Ким ва спорт устаси Мавжуда Ҳамроқуловалар ҳисобида уч очко бор.

Дониёр ЮСУПОВ.

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ЯНГИЛИКЛАРИ

Тожикистон Бош вазири Яҳё Азимовнинг сўзларига қараганда апрелнинг охири ва май ойининг бошларида республиканинг жанубий ва шарқий туманларида бўлиб ўтган қаттиқ ёғингарчилик мамлакат иқтисодига жиддий зарар келтирган. Ҳисоб-китобларга қараганда бу моддий зарар 24 миллион долларни ташкил этади. Ёши улуғ кексалар ҳам бундай сурункали ёғингарчиликни эслай олишмаяпти.

***

Тожикистон миллий яраш комиссиясининг раҳбари Саид Абдулло Нурий яқинда Душанбенинг шарқида ва Кофарниҳонда бўлиб ўтган воқеаларга тўхталиб баъзи қийинчиликларга қарамай иккала томоннинг саъй-ҳаракатлари туфайли республикада қуролли тўқнашувнинг давом этишини олди олинган. Мухолифат томоннинг 160 жангчиси биринчи марта ҳукумат қўшинлари билан қўшиладиган бўлди. Бу ижобий воқеа мамлакатда тинчликни барқарор қилишга умид уйғотади.

***

Бошқа республикалар сингари Қирғизистонда ҳам ғалаба куни нишонланди. Республика Президенти А.Акаевнинг фармонига кўра уруш ветеранларига байрам муносабати билан 150 сом (етти доллар атрофида) пул берилган. Бундан ташқари уруш иштирокчилари шу ойнинг охиригача кийим-кечакларини бепул тозалатишлари ҳам мумкин.

Республика ноширлари бу кун шарафига 900 бетли «Хотира китоби» чиқардилар. Бу китобга фақат Чу вилоятидангина ўн минг кишининг номи киритилган.

***

Туркманистон Президенти С.Ниёзов туркман газини Туркия орқали Европага ўтказиш ишини тезлатиш лозимлигини айтган. Бу газ қувурининг тўла ишга тушиши натижасида ҳозиргига қараганда икки марта кўп яъни саккиз миллиард кубометр газ қазиб чиқариладиган бўлади.

***

Буюк Британиялик олим Ричард Кайзернинг фикрича, Туркманистон саноат ишлаб чиқаришининг 80 фоизи нефть ва газга боғлиқ. Шунга қарамай аҳолининг қарийб учдан бири қашшоқлик даражасида кун кечирмоқда.

Мунажжим таъбири

САЛОМАТЛИГИНГИЗНИ АСРАНГ, (10-17 МАЙ КУНЛАРИ УЧУН)

10-12 май кунлари ой чаён буржи остида ўтади. Шу кунлари, асосан овқатланишда ўта эҳтиёт бўлишингиз зарур, акс ҳолда кўнгилсизликларга дуч келишингиз мумкин. Томоқ, ички органларнинг оғриши кузатилади. Шифокорлар муолажалари сизга яхши натижа бермайди. Шунинг учун уларга мурожаат қилишга шошилманг. Ўзингизни ўткир ва аччиқ таомлардан тийинг.

12-14 май кунлари эса ой Ўқчи буржи остида ўтади. Юлдузлар таъбирига кўра таянч органларига шикаст етиши хавфи бор. Бўғма, шол касалликлари кучайиши мумкин. Шунингдек, жигар ва қон билан боғлиқ касалликларни даволаш омадсиз кечади. Без шишлари ва жигар хасталиклари бўйича жарроҳлик операцияларини ўтказиш ман этилади. Қон қуйиш, бироқ муолажалари муваффақиятли кечади. Ўпка билан боғлиқ хасталикларни даволаш ҳам яхши самара беради.

14-17 май кунлари эса, ой Эчки буржи ҳукмронлигида бўлади. Бод хасталиклари, овқат хазм қилиш аъзолари фаолияти бузилиши каби кўнгилсизликлар дилингизни хира қилади. Лекин бу хасталикни даволаш учун ҳаракат қилмасангиз ҳам бўлади. Негаки, улар муваффақиятсиз кечади. Шунингдек, тиббий жарроҳлик операциялари ҳам тавсия этилмайди. Бу маслаҳатлар тери ва модда алмашинуви хасталикларига ҳам тааллуқли. Таянч аъзолари ниҳоятда ожизланиб, синиш ва лат ейиш мумкин. Шу боис ўта эҳтиёткор бўлишингизни тавсия этамиз. Тишни даволашда мураккаб, муолажаларни ўтказиш ман этилади. Баъзи фавқулотда шароитлардан ташқари, орқа мия бўйича тиббий жарроҳликларни ўтказиш ҳам тавсия этилмайди.

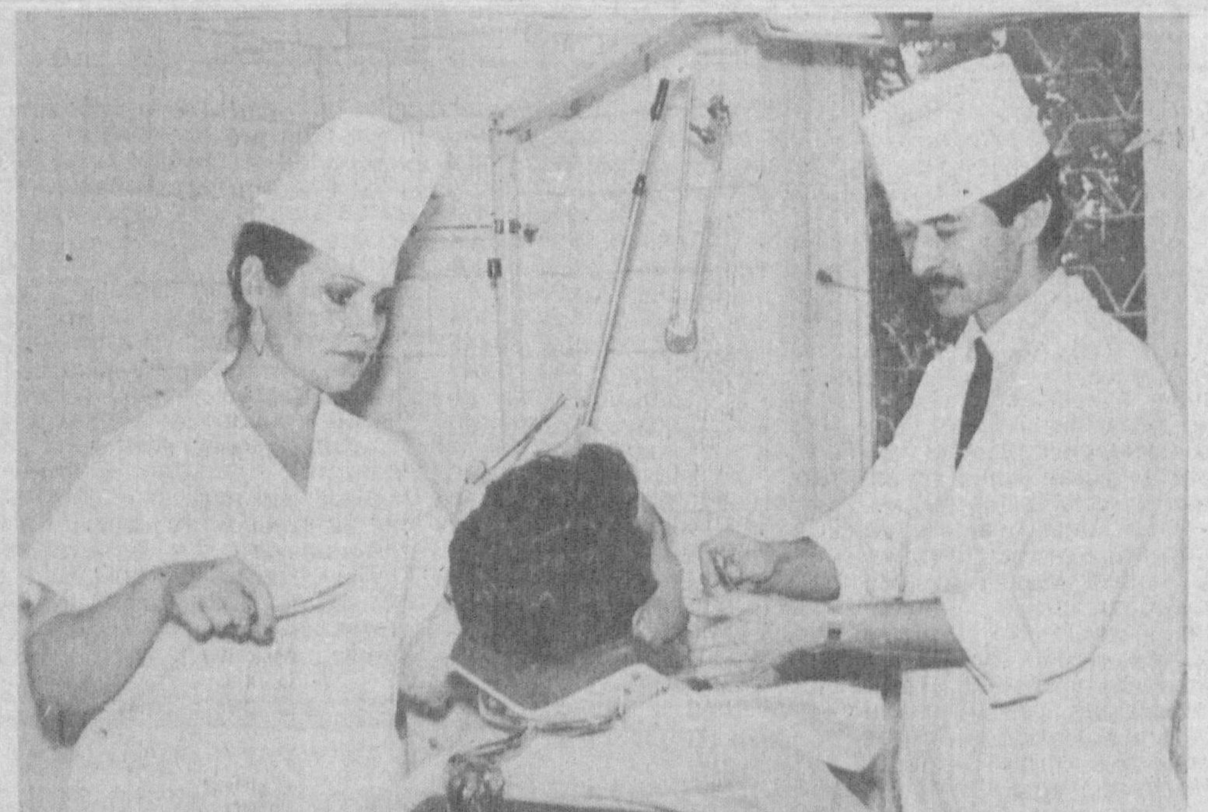

Жавдот Турсунов - Ички Ишлар Вазирлигининг Тошкентдаги тиш даволаш шифохонаси жарроҳидир. Касбига меҳр қўйгани, ширинсўзлиги ва ўз вазифасини сидқидилдан ўтаётганлиги туфайли эл ҳурмат-эътиборини қозонмоқда.

Суратда: моҳир жарроҳ Жавдот Турсунов ҳамшира Тина Веселова билан иш пайтида.

Халқаро шарҳ

АФҒОНИСТОНДА ТИНЧЛИК ЎРНАТИЛАДИМИ?

Бугунги кунда жаҳон жамоатчилиги ва Афғонистонга қўшни мамлакатлар аҳолисининг диққат-эътибори бу мамлакатда содир бўлаётган воқеаларга қаратилган. Афғонистон уруши нафақат минтақа, балки жаҳон халқлари хавотирига сабаб бўлмоқда. Шу сабабдан, Покистон пойтахти Исломободда бўлиб ўтаётган афғонлараро музокаралар тинчликпарвар элларда Афғонистон заминида ниҳоят хотиржамлик ўрнатилармикан, деган умид билдиришларига омил бўлмоқда.

Мана қарийб йигирма йилдирки, Афғонистонда рўй бераётган воқеалар барча мамлакатларнинг жамоатчилик ва раҳбарларини, энг аввало, Афғонистонга қўшни бўлиб яшаётган кишиларни ташвишга солмоқда. Афғонистонда фуқароларнинг биродаркушлик уруши бошланганига 19 йилдан ошди. Ўша вақтда айтилганидек, «ўз байналминал бурчини бажариш», «халқаро иперилизм кирдикорларига йўл қўймаслик учун» совет қўшинлари чекланган қисмининг мустақил Афғонистон ҳудудига киритилиши мазкур урушнинг бошланишига асосий сабаб бўлди. Уруш оқибатлари эса бугунги кунда ҳеч кимга сир эмас: ўн минглаб собиқ совет иттифоқи армияси аскарларининг ҳалокати, майиб-мажруҳлар, хароб бўлган тақдирлар, юз минглаб нобуд бўлган афғонистонликлар, миллионлаб қочоқлар, вайрон бўлган шаҳарлар ва қишлоқлар. Ҳа, буларнинг барига ана шу уруш сабабчи. Афғонистон ҳудудидан совет қўшинлари олиб чиқиб кетилганига тўққиз йил бўлган бўлсада, бу ерда фуқаролар уруши ҳамон давом этмоқда. Этник, ҳудудий ва диний гуруҳлар Афғонистондаги ҳокимиятни қўлга киритиш учун курашни давом эттирмоқдалар. Боз устига, Афғонистонда 1996 йилнинг баҳорида вужудга келган «Толибон» гуруҳи афғон ҳукумати ва халқига қарши тажовуз бошлади. Натижада Афғонистон халқаро террорчиликнинг, қурол билан савдо-сотиқ қилишнинг хавфли манбаига айланиб бормоқда. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти маълумотларига қараганда, Афғонистонда йилига икки ярим минг тоннадан зиёд гиёҳванд моддалар етиштирилади ва турли йўллар билан дунёнинг кўплаб минтақа ва мамлакатларига тарқатилади.

Бугунги кунда шу нарса аён бўлмоқдаки, Афғонистондаги урушни фақат бир йўл билан тўхтатиш мумкин. Бу ҳам бўлса, унинг ички ишларига аралашмасликдир. Афғонистонда бир-бирига қарши курашаётган гуруҳларга ажал қуроллари етказиб беришни тўхтатиш лозим. Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг минтақа хавфсизлигини таъминлаш ва Афғонистондаги можарони бартараф этиш, шу жумладан, бу мамлакатга қурол-яроғ етказиб беришни таъқиқлаб қўйиш ҳақидаги ташаббусни кўп мамлакатлар қўллаб-қувватламоқда. Ўзбекистоннинг ана шундай собитқадам ташқи сиёсати туфайли сўнгги вақтда халқаро ҳамжамиятнинг Афғонистон муаммосига диққат-эътибори ошди.

Қатор халқаро учрашувларда, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 48- ва 50-сессияларида Ўзбекистон Президенти Афғонистонга қурол-яроғ олиб киришни таъқиқлаш, хорижий давлатларнинг афғон можаросига аралашувига чек қўйиш талабларини илгари сурди. 1997 йилнинг кузида Ўзбекистон раҳбарияти Афғонистонда тинчлик ўрнатиш борасида янги ташаббуслар билан чиқди. Жумладан, мамлакатимиз раҳбарияти Афғонистонда тинчлик ўрнатиш масалалари билан шуғулланувчи махсус алоқа гуруҳи ташкил этиш таклифини илгари сурди. Мазкур гуруҳга Афғонистондаги барча этник гуруҳлар ва сиёсий кучлар вакилларининг киритилиши, Афғонистонга қўшни бўлган барча давлатлар, Марказий Осиё республикалари ҳамда АҚШ, Эрон, Покистон, Россия мамлакатларининг жалб этилиши лозимлигини таклиф этди. Ўзбекистон ҳукуматининг қатъий фикри шундан иборатки, Афғонистон муаммоси фақат сиёсий музокаралар йўли билан ҳал этилиши лозим. Бундан бошқа йўлнинг бўлиши мумкин эмас. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов ўзининг Афғонистондаги вазият бўйича берган барча баёнотларида таъкидлаганидек, «бугун ёки эртага Кобулда ҳокимият тепасига ким чиқишидан қатъий назар, ўзаро курашаётган томонларга бир нарса аён бўлиши керак: афғон фожиасини сиёсий, тинч йўл билан ҳал қилишдан ўзга чора йўқ. Уруш ва қурол билан бу муаммони ҳал қилиб бўлмайди».

Шу ўринда, ҳозир Покистонда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳамда Ислом Конференцияси Ташкилоти ташаббуслари билан Афғонистондаги «Толибон» гуруҳи раҳбарияти ва аксилтолибон Коалицияси вакиллари ўртасида давом этаётган музокаралар хусусида тўхталиб ўтиш жоиз. Ўзаро курашаётган томонларнинг жанг майдонида эмас, сиёсий мулоқот даврасида учрашганларининг ўзи Афғонистон муаммоси ҳал этилиши сари қўйилган бир қадам бўлса, мазкур учрашув чоғида ҳар икки тараф қуролли кучлари отишмаларни тўхтатиб туришга рози бўлганликлари афғон урушини тугатишга ҳали умид борлигини кўрсатди. Бу эса дунё ҳамжамияти, шу жумладан, Ўзбекистон томонидан муқаддас саналиб, тарғиб этилаётган тинчлик ва ҳамжиҳатлик ғоялари ҳамиша устиворлигидан далолатдир.

Хайрулло НУРИДДИНОВ,
шарҳловчи

ТАШКИЛОТ

Қуйидаги тиббий ускуналарни ҳамда қишлоқ хўжалиги техникаси ва эҳтиёт қисмларни

сотади:

- «Орва-Ретина» рентген плёнкаси: 30x40/100 л ҳажмли флюора плёнкаси: 70x30,5 ва 70x60 ҳажмли («Орва-Ретина», тасма) плёнкаси:
- УЗС Алоқа-500-1100 аппаратлари 3,5 мгц датчиклари билан (Япония). Датчикларга алоҳида буюртма бериш мумкин.
- Қондаги қандни якка тартибда аниқлагич (Жонсон-Жонсон) фирмаси маҳсулоти):
- Рентген ускуналари ва флюора аппаратлари:
- 15п 1,5л фиксаж проявителлари:
- 15п 1,5 тиклагичлар:
- Бир ва 6-12 каналли электрокардиограмма (экг): термоқоғозлар:
- «Олтой» тракторлари ва улар учун эҳтиёт қисмлар, қишлоқ хўжалиги машиналари учун шиналар: ёқилғи насослари:
- Карбид калция -2580: Лемеҳ П-702.
- Ҳақ тўлаш турлича. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларига айрибошлаш ҳам мумкин.
- СНГ давлатларидан маҳсулотларни келтириб беришга буюртмалар қабул қилинади.

Манзил: Тошкент шаҳри, Ғани Мовлонов кўчаси 52/2
тел: 34-27-58: 34-11-00,
факс: 23-47-83, пейджер (067) 4184

“ПТС” ФИРМАСИ

ҚУЙИДАГИЛАРНИ СОТАДИ:

САУНАЛАР УЧУН МАХСУС ДАВОЛАШ ЭЛЕКТР УСКУНАЛАРИ;

КИЧИК НОНВОЙХОНАЛАР (4 хилдаги: 160. 80, 32 ВА 8 буханка нон пишириш қувватига эга);

ЭЛЕКТР КАЛОРИФЕРЛАР — ИСИТГИЧ-ЛАР;

ХАМИР ҚОРГИЧЛАР;

ДУДЛАШ ВА ҚУРИТИШ ҚУРИЛМАЛАРИ;

ДИСТИЛЛЯТОРЛАР;

САНОАТ ЭЛЕКТР ПЛИТАЛАРИ.

Мурожаат учун манзил: Тошкент шаҳри С.Раҳимов метро бекати.
Тел: (3712) 79-14-29, 79-38-54.

Ташкилот Тошкентдаги омборхонасидан Таиландда ишлаб чиқарилган, калит ва код ёрдамида қулфланадиган, вазни 53 кгли сейфларни сотади.
Баҳоси: пул ўтказиш йўли билан 50 000 сўм.
Тел: 54-74-29, 54-15-32.

ИШОНЧ

Бош муҳаррир ўринбосари: Чори ЛАТИПОВ

Бош муҳаррир қабулхонаси-56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари-56-52-89
Масъул котиб - 56-52-78
БЎЛИМЛАР:
Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт-56-82-79. Ахборот ва спорт-56-87-63. Маънавият ва маданият - 56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш - 56-85-43. Тижорат ва ҳуқуқ -56-85-66.
ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда - 3-83-01. Наманганда - 6-22-10. Самарқандда - 35-64-24. Фарғонада - 24-58-43. Урганчда - 6-03-40. Қаршида - 5-33-71.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
Сотувда эркин нархда.
Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» (собиқ «Правда Востока») кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи; 133; 134
Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Босишга топшириш вақти — 21.00
Топширилди 21. 00